

JELENA JOVOVIĆ
STEFAN JANJIĆ

20
25

UNATRAG

OSVRT NA DEZINFORMACIJE
U 2025. GODINI

JELENA JOVOVIĆ
STEFAN JANJIĆ

20 25 UNATRAG

OSVRT NA DEZINFORMACIJE
U 2025. GODINI

2025. unatrag: Osvrt na dezinformacije u 2025. godini

Novosadska novinarska škola

Za izdavača

Milan Nedeljković

Autori

Jelena Jovović

Stefan Janjić

Urednik

Ivan Subotić

Dizajn

Stefan Janjić

Novi Sad

Januar 2026.

**JELENA JOVOVIĆ
STEFAN JANJIĆ**

20 25 UNATRAG

**OSVRT NA DEZINFORMACIJE
U 2025. GODINI**

PREDGOVOR

III U svojoj najavi 2025. godine, Ekonomist je pre nešto više od godinu dana fokus postavio na tri karte: Donalda Trampa, nove tehnologije i radikalnu nesigurnost

U [pregledu](#) događaja i dezinformacija za 2024, koji je FakeNews Tragač objavio prošlog januara, pokušali smo da u pogovoru naslutimo šta nas čeka u 2025. godini. Da smo nekom magijom uspjeli u toj nameri i da smo svoje prognoze stavili na papir, verovatno nam niko ne bi verovao. Pitanje je, međutim, i ko bi imao strpljenja da sve to pročita. Godina je bila toliko intenzivna i neizvesna da je prestala da važi i izreka „svakog čuda tri dana dosta“ – čuda su se nizala tom brzinom da je većina njih uspevala da zadrži pažnju javnosti samo na tren.

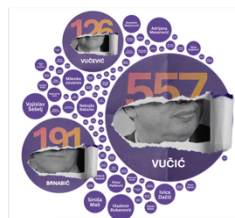
U tom svetlu, delovalo je da su se mediji „umorili“ i od dva aktuelna rata – u Ukrajini i Gazi – iako su se stradanja Ukrajinaca i Palestinaca nastavila. Rusija je napadala Ukrajinu ne samo na linijama fronta, već je gađala urbane centre i infrastrukturu širom zemlje, a ubijene su [stotine civila](#). Stanje u Gazi je [još gore](#): ubijene su hiljade ljudi, zdravstveni sistem doživeo je kolaps, infrastruktura je razorena i bile bi potrebne decenije da se obnovi, a većina populacije nema pristup pitkoj vodi. [Ujedinjene nacije](#) ocenjuju posledice gladi u Gazi kao „katastrofalne“, a [Amnesti internešenal](#) navodi da Izrael koristi izgladnjivanje kao genocidno sredstvo.

U svojoj najavi 2025. godine, Ekonomist je pre nešto više od godinu dana fokus postavio na tri karte: Donalda Trampa, nove tehnologije i radikalnu nesigurnost. To je, ispostavilo se, bio solidan izbor. Tramp je napravio niz radikalnih poteza, naredio povlačenje SAD iz desetina organizacija i ugovora, forsirao pa korigovao plan za masovne deportacije, uveo visoke tarife na uvoz iz drugih zemalja (tehtnikom koja podseća na [AI halucinacije](#)), ponižavao Zelenskog u Beloj kući, izgrlio se sa Putinom na Aljasci, ali je onda ipak dao zeleno svetlo za novi paket sankcija Rusiji. Iako je vlastima u Srbiji moglo delovati da će doći do promene američke politike spram tih sankcija, pa da će to posredno uticati i na najavljene sankcije NIS-u, kraj 2025. godine Srbija je dočekala zabrinuta zbog mogućnosti

sekundarnih sankcija, koje bi sa sobom donele nesaglediv niz posledica.

Dok bi u nekim drugim vremenima neizvesna budućnost NIS-a, ali i banaka koje sa njim posluju, nesumnjivo bila „vest godine“, 2025. je u Srbiji bila toliko burna i iscrpljujuća da su američke sankcije bile samo jedna od gorućih tema. Širom zemlje održane su hiljade protestnih skupova, blokada i barikada, u razmerama kakve se u skorije vreme nisu videle u Evropi. Jedan format građanske neposlušnosti brzo je bivao zamenjen sledećim, a akcije policije i žandarmerije bivale su sve jače, uz desetine primera dokumentovane represije i prekomerne upotrebe sile. FakeNews Tragač je šest meseci svakodnevno pratio kako se u domaćoj javnosti manipuliše informacijama o protestima i blokadama, a uhvatili smo gotovo 6.500 primera manipulisanja.

Tradicionalno smo dodelili nagrade Zlatni, Srebrni i Bronzani Pinokio medijima koji su tokom proteklih godinu dana širili najviše manipulacija. Iako opšta računica iz Blokadne beležnice nije uzeta u obzir, na vrhu su se svakako našli Informer, Novosti i Alo, koji su bili u fokusu tog istraživanja. Na našoj „Crvenoj listi medija“ Informer je smenio Alo na čelu liste, dok su se Novosti popele sa 6. na 5. mesto. „Napredovali su“ i B92 i Politika. U ovom godišnjem pregledu priređujemo retrospektivu događaja u 2025, ali i manipulacija koje su te događaje pratile.

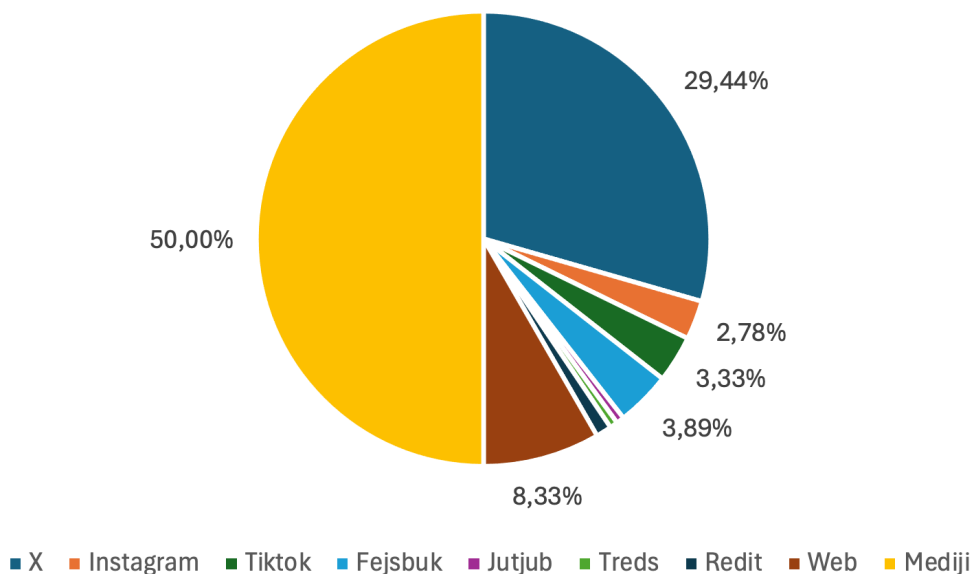

III Informer, Alo i Novosti prenosili su manipulativne izjave 82 političara, među kojima se izdvojio Aleksandar Vučić, sa 557 zabeleženih primera

DEZINFORMACIJE U BROJEVIMA

Tokom 2025. godine, tim FakeNews Tragača identifikovao je i analizirao 180 dezinformacija koje su poticale iz 79 različitih medija, profila na društvenim mrežama, kao i sa web stranica kreiranih za promociju sumnjivih proizvoda i usluga. Pošto su neke dezinformacije zabeležene u više izvora, ukupan broj registrovanih slučajeva širenja dezinformacija iznosi 326.

Četiri medija – Kurir, Nova.rs, Mondo i Espresso – objavila su, nakon naših analiza, ukupno 17 ispravki u skladu sa profesionalnim standardima.

U 2025. godini, među medijima koji su najčešće širili lažne i manipulativne vesti posebno se izdvajaju Informer, Alo, Večernje novosti, B92, Pink i 24sedam. Kada je reč o društvenim mrežama, najveći broj zabeleženih dezinformacija potiče sa platforme „X“. Važno je napomenuti da ovaj podatak ne ukazuje na to da su korisnici ili organizacije na ovoj platformi skloniji širenju dezinformacija – pre se radi o većem interesovanju članova naše redakcije za sadržaje sa ove platforme i kontinuiranom praćenju mesečnih pregleda dezinformacija.

Tokom 2025. godine, najčešće na zahtev naših čitalaca, analizirali smo 15 objava sa veb stranica koje manipulativno promovisu razne lekovite preparate i usluge, pri čemu se za kreiranje sadržaja sve češće koristi veštačka inteligencija. Ove analize omogućile su nam dublje razumevanje mehanizama širenja dezinformacija i njihove povezanosti sa savremenim digitalnim trendovima, o čemu možete čitati u našem izdanju [„Univerzum onlajn prevara“](#).

Osim toga, istraživački tim FakeNews Tragača sproveo je istraživanje pod nazivom „[Blokadna beležnica](#)“ u dve faze, koje je trajalo od 23. januara do 23. jula 2025. godine.

[Prva faza](#) obuhvatala je beleženje svih manipulativnih vesti o blokadama i protestima na 15 najčitanijih domaćih portala u tom periodu (prema podacima Gemiusa) i trajala je 40 dana, zaključno sa 3. martom 2025. Tokom ove faze, beleške o manipulativnim narativima objavljivane su svakodnevno.

[Druga faza](#) fokusirala se na tri portala koja su se u prvoj fazi pokazala kao najsklonija manipulacijama – Informer, Alo i Novosti – i trajala je četiri meseca i dvadeset dana, do 23. jula 2025. Beleške o manipulativnim narativima tokom ove faze objavljivane su nedeljno.

Tokom obe faze istraživanja izdvojili smo i arhivirali ukupno 6.420 manipulativnih vesti, od kojih 5.773 potiču sa portala Informer, Alo i Novosti. Pored toga, objavljeno je 46 beleški o narativima koje su mediji nastojali da uspostave u vezi sa demonstracijama u Srbiji.

III Tokom obe faze istraživanja izdvojili smo i arhivirali ukupno 6.420 manipulativnih vesti, od kojih 5.773 potiču sa portala Informer, Alo i Novosti.

DOGAĐAJI I DEZINFORMACIJE

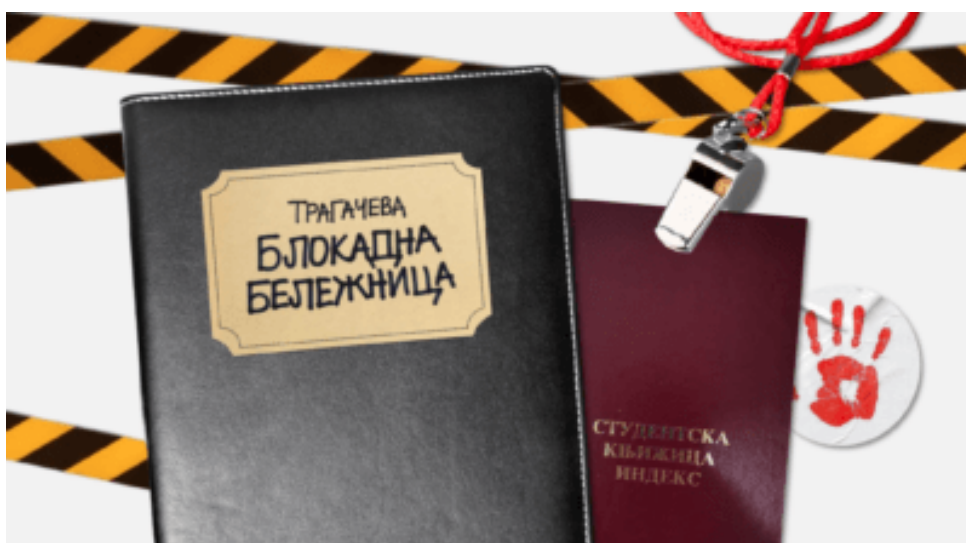
JANUAR

Gradani Srbije su Novu godinu dočekali kao da žive u dva paralelna univerzuma. Dok su u Beogradu, Kragujevcu, Čačku, Nišu, Gornjem Milanovcu, Leskovcu i na Zlatiboru gradske vlasti organizovale „spektakularne“ dočeke uz specijalne programe i vatromet ([1](#), [2](#), [3](#)) u većini ovih gradova kao i u Novom Sadu studenti su organizovali skupove na kojima je Nova godina dočekanu u tišini ([4](#), [5](#), [6](#)).

Ovo je bila prva u nizu akcija i protesta koji su usledili: 10. januara organizovan je protest ispred zgrade Palate pravde i blokada Mostarske petlje u Beogradu ([7](#)), 11. januara novosadski studenti su

zaposlenima u Bezbednosno-informativnoj agenciji skuvali kafu i pozvali ih na „prijateljski razgovor“ (8), a 12. januara ispred Ustavnog suda u Beogradu održan je skup pod nazivom „Bitno je da imaš (u)stav“ na kome su studenti iskazali nezadovoljstvo zbog „kršenja članova Ustava“, kao i skup u Nišu pod sloganom „Bani u Banovinu“ (9). Nakon što je na beogradskom Pravnom fakultetu došlo do incidenta u kome je povređeno šest studenata, 14. januara studenti i građani održavaju protestnu šetnju od Studentskog trga do Pravnog fakulteta pod parolom „Mi smo za PRAVDU. I, šta ćemo sad?“ (10). Dva dana kasnije usledio je novi incident u kome je vozač automobila udario vozilom studentkinju tokom petnaestominutne blokade raskrsnice u Beogradu, nakon čega je organizovan niz protesta pod parolom „Nećete nas gaziti“ (11, 12, 13, 14). Ispred zgrade RTS-a je 17. januara održan protest „Naše pravo da znamo sve“ kako bi se skrenula pažnja na neadekvatno izveštavanje javnog servisa o studentima i studentskim protestima (15). Advokati i su u znak podrške studentima 20. januara obustavili rad na sedam dana (16). Pridružio im se i deo prosvetnih radnika, koji je uprkos dogovoru reprezentativnih sindikata sa Vladom oko povećanje plata započeo obustavu rada u osnovnim i srednjim školama (17).

U petak 24. januara širom Srbije održan je „Generalni štrajk“ koji je, osim građana, podržao veliki broj organizacija civilnog društva, kompanija, medijskih kuća, kulturnih i obrazovnih ustanova i ugostiteljskih objekata. Pozivu na generalni štrajk oda-

zvaio se i FakeNews Tragač, stupivši u izmenjen oblik rada koji je podrazumevao analiziranje izveštavanja 15 najčitanijih domaćih portala u vezi sa studentima, blokadama fakulteta i protestima širom Srbije. Istovremeno je pokrenuta je *Tragačeva blokadna beležnica* u kojoj su gotovo svakodnevno objavljivani rezultati ove analize i identifikovane manipulativne i netačne informacije koje su plasirali praćeni portali (18).

Nažalost, ni 24. januar nije prošao bez incidenata. Na Novom Beogradu je M. S. automobilom udarila redarku skupa i teže je povredila (18, 19).

U ponedeljak 27. januara u 10 časova počela je dvadesetčetvoročasovna blokada Autokomande u Beogradu. Na ovom skupu koji je održan pod parolom „Pod našom (auto)komandom“ studenti su podsetili da njihovi zahtevi još uvek nisu ispunjeni. Protest je protekao mirno i bez incidenata, ali su u istoj noći kada se beogradski protest bližio kraju, u Novom Sadu četvorica aktivista SNS-a napala grupu studenata koja je lepila nalepnice u blizini prostorija ove stranke. Tom prilikom ozbiljno je povređena jedna devojka, a jedan mladić zadobio je lakše povrede (20, 21). U znak protesta zbog ovog događaja održani su skupovi u Novom Sadu i Nišu (22), a Miloš Vučević je 28. januara podneo neopozivu ostavku na mesto premijera, preuzimajući tako „objektivnu odgovornost za ono što se desilo“ (23). Sa funkcije gradonačelnika Novog Sada povukao se i Milan Đurić, sa sličnim obrazloženjem (24).

Istog dana, u svom javnom obraćanju, predsednik Srbije Aleksandar Vučić je obavestio javnost da je doneo odluku o pomilovanju 13 osoba koje su privedene tokom blokada, i da su tim činom ispunjeni „apsolutno svi, do poslednje želje“ zahtevi studenata u blokadi (25, 26). Studenti su odgovorili dvodnevnom maršom od Beograda do Novog Sada „Na korak do pravde“ koji se završio akcijom blokiranja sva tri mosta u Novom Sadu uz poruku: „Zahtevi nisu ispunjeni!“.

Kreiranju i održavanju paralelnih realnosti sa kojima smo ušli u 2025. godinu – gde vlast vidi jedno a studenti drugo – svesrdno su pomagali tabloidni mediji koji su manipulativnim i neetičkim izveštavanjem podržavali zvanični narativ da su studentski zahtevi ispunjeni. Istovremeno, počeli su da grade i one druge, usmerene na

III U ponedeljak 27. januara u 10 časova počela je dvadesetčetvoročasovna blokada Autokomande u Beogradu.

III Donald Tramp je i zvanično preuzeo svoj drugi mandat 20. januara 2025. godine. Već u prvih nekoliko sati po stupanju na dužnost potpisao je niz izvršnih naredbi kojima je, između ostalog, proglasio vanredno stanje na južnoj granici sa Meksikom

III Tabloidi su uz pomoć tuđe fotografije optužili Elu Zeković da je „nova zvezda ekstremne levice“

diskreditaciju studentskog pokreta. Tako su u ovim medijima tokom januara dominirale tvrdnje da su zahtevi studenata ispunjeni, a da su studenti „strani plaćenici“, odnosno da studentskim protestima rukovode „strane službe“ (27).

Ništa manje mirno 2025. godina nije počela ni u regionu. U Crnoj Gori se 1. januara desilo masovno ubistvo u kojem je ubijeno 12 osoba, među kojima i dvoje dece, a od posledica ranjavanja devet dana kasnije preminula je i trinaesta žrtva (28).

Sredinom januara dogovoreno je primirje u pojasu Gaze, ali uprkos dogovorenom prekidu vatre izraelske snage intenzivirale su vojne operacije na Zapadnoj obali (29). Donald Tramp je i zvanično preuzeo svoj drugi mandat 20. januara 2025. godine. Već u prvih nekoliko sati po stupanju na dužnost potpisao je niz izvršnih naredbi kojima je, između ostalog, proglasio vanredno stanje na južnoj granici sa Meksikom i raspoređivanje vojske, naredio povlačenje iz Svetske zdravstvene organizacije, pomilovao 1.600 učesnika nasilnih protesta koji su se odigrali nakon njegovog poraza na prethodnim izborima, proglasio da postoje samo dva pola – muški i ženski... (30).

Tokom januara tabloidi su širili neutemeljene tvrdnje o uplitanju stranih sila u proteste, i to u vidu „srbomrzačkih sila“, „hrvatskih pipaka“ i neizostavnih „stranih plaćenika“. Kontinuirano su objavljivane tvrdnje da su svi studentski zahtevi ispunjeni, iako nijedan nije bio ispunjen do kraja. Na dan prvog „Generalnog štrajka“, 24. januara, tabloidi su pokušavali da dokažu kako „sve radi“, iako je veliki broj firmi i lokala bio zatvoren. Nakon protestnog performansa u Matici srpskoj, kada je grupa studenata nasilno izbačena iz sale, Ana Brnabić je iznela neistinitu tvrdnju da je toj grupi prisustvovala Mila Pajić, a pojedini mediji su se nadovezivali na to, navodeći da je Pajić predvodila grupu „10 ustaša“.

Najčitaniiji tekst objavljen u januaru na FakeNews Tragaču bavio se manipulativnim tvrdnjama tabloidnih medija o studentkinji Eli Zeković. Tabloidi su je optužili da je „nova zvezda ekstremne levice“ i objavili fotografiju sa Prajda 2021. godine na kojoj osoba drži zastavu sa petokrakom, tvrdeći da je to Ela. Međutim, ispostavilo se da je fotografija preuzeta sa Bi-Bi-Sijeve objave na društvenoj

mreži X, gde je Elin citat bio postavljen uz fotografiju druge osobe (31).

FEBRUAR

Protestna šetnja na koju su studenti krenuli iz Beograda 29. januara završila se blokadom sva tri mosta u Novom Sadu 1. februara, kada se navršilo tačno tri meseca od pada nadstrešnice. Žeželjev i Varadinski most bili su blokirani tri sata, a Most slobode 27 sati (32). Sutradan je širom Srbije održan veliki broj protesta i skupova podrške studentima i njihovim zahtevima – u Nišu, Užicu, Šapcu, Jagodini, Čačku, Smederevu, Vršcu, Kruševcu, Boru, Rumi... Skupovi su održani i u Požarevcu, Kosjeriću, Dobanovcima, Smederevskoj Palanci, Mladenovcu, Despotovcu, Gadžinom Hanu, Ražnju, Brestovcu, Vučju, Trgovištu, Bajinoj Bašti, Mionici, Trgovištu, Irigu, Vlasotincu, Surdulici, Silbašu i drugim mestima (33).

Dan državnosti, 15. februar, studenti i građani koji ih podržavaju obeležili su protestnim skupom u Kragujevcu pod nazivom „Sretnimo se na Sretenje“. Studenti iz Novog Sada, Beograda, Niša, Kraljeva, Novog Pazara, Užica, Čačka i drugih gradova su i do Kragujevca dopešačili. U svom obraćanju okupljenima još jednom su pozvali institucije na brže i transparentnije delovanje (34). S druge strane, predstavnici vlasti su u Sremskoj Mitrovici organizovali su skup povodom obeležavanja Dana državnosti Srbije pod nazivom „Srećemo se na Sretenje“ na kojem je usvojena „Deklaracija o Vojvodini“, a predsednik Vučić poručio da je „revolucija propala“ (35, 36).

Februar su obeležile i dve akcije „obračuna države“ – sa korupcijom i nevladinim organizacijama.

U akciji borbe protiv korupcije uhapšeno je više od 100 osoba, među kojima su Milorad Grčić, predsednik opštine Obrenovac i bivši v. d. direktora „Elektroprivrede Srbije“, bivša gradonačelnica Niša Dragana Sotirovski, Načelnica toksikologije na VMA, prof. dr Jasmina Jović Stošić, bivša direktorka Komore medicinskih sestara i zdravstvenih tehničara Radmila Ugrica, predsednik Upravnog od-

III 1. 2. na 3
mosta: Žeželjev i
Varadinski most
bili su blokirani
tri sata, a Most
slobode 27 sati

bora za standardizaciju Dušan Rafailović, službenici Ministarstva za rad, brojni biznismeni, policajci i drugi (37).

Po nalogu Višeg javnog tužilaštva u Beogradu, policija je 25. februara upala u kancelarije nevladinih organizacija – među njima CRTA (Centar za istraživanje, transparentnost i odgovornost), Građanske inicijative, Trag fondacija i Centar za praktičnu politiku – bez prikazivanja sudskog naloga, a privremeno su zaplenjeni finansijski dokumenti, zbog „moguće zloupotrebe sredstava USAID-a” i „pranje novca”, te sumnji na „nenamensko trošenje“ tih donacija (38). Osim što su informacije o radu ovih organizacija zloupotreb-ljene kako bi se dokazivao „strani uticaj“ na proteste u Srbiji (39), do kraja godine američka strana se nije oglasila ovim povodom.

Tokom februara punila se Tragačeva blokadna beležnica u koju je upisano još oko 1000 manipulativnih i lažnih vesti plasiranih na domaćim portalima s ciljem da se diskredituju studentski protesti i njihovi akteri. Među praćenim portalima, po broju objavljenih manipulativnih sadržaja, prednjačili su Alo, Informer i Novosti (40). Povodom studentskih marševa, na društvenim mrežama i u tabloi-dima počinju da se pojavljuju navodni skrinšotovi koji treba da dokažu kako studenti ne pešače zbog ideala, već zbog finansijske nadoknade. Paralelno, radilo se i na plasiranju teze da su pobune i blokade zapravo „protest bogatih“, da na demonstracijama i plenu-mima dolazi do masovnog pijančenja, kao i da ceo proces predvodi grupa „Gruhonjićevih insajdera“. Objavljena je, takođe, i lažna vest da je Mila Pajić urednica emisije „Ja biram“ na pokrajinskom javnom servisu.

Najčitaniiji tekst na portalu FakeNews Tragača doneo je priču o Nebojši Stamenoviću, koji nam je sam prijavio da se u onlajn reklami za preparat Osteon gel zloupotrebljava njegov lik: „Upotre-bili su moje slike sa društvenih mreža i lažno se predstavljaju, navo-de da sam ja napravio tu kremu, predstavljaju me kao profesora, a ja to nisam“. Ova prevarantska reklama obuhvata izmišljenu priču o Stamenovićevoj majci, sumnjive tvrdnje o efikasnosti preparata, fotografije „zadovoljnih korisnika“ sa stok sajtova, kao i veštački generisan video na kojem Stamenović govori ijekavicom (41).

III Povodom studentskih marševa, na društvenim mrežama i u tabloidima počinju da se pojavljuju navodni skrinšotovi koji treba da dokažu kako studenti ne pešače zbog ideala, već zbog finansijske nadoknade

MART

Prvog dana marta u Nišu održan je protest pod nazivom „Studentski edikt“. Ovaj skup, na koji je pešice, biciklima ili marširajući stigao veliki broj studenata i građana iz cele Srbije, održan je na Trgu kralja Milana. U centralnom delu skupa pročitao je „Studentski edikt“ – simbolični dokument koji ističe borbu za slobodu, pravdu i odgovornost države prema građanima, a građani su pozvani na veliki protest 15. marta u Beogradu (42).

Grupa „studenata koji žele da uče“ – „Studenti 2.0“, okupila se 6. marta u Beogradu u Pionirskom parku i iznela svoje zahteve koji se odnose na nastavak nastave na fakultetima, osnovnim i srednjim školama. Kamp koji je postavljen te večeri ubrzo je dobio naziv „Ćacilend“.

Na dan žena, 8. marta, ponovo su se okupili studenti i građani u više gradova u Srbiji. U Beogradu je u sklopu protesta „Rame uz rame – radnici i studenti“ ispred Vrhovnog javnog tužilaštva, održana akcija „Žene u prvim redovima“, a protestu studenata su se pridružili radnici i poljoprivrednici. U Novom Sadu sprovedena je akcija „Šta žene znaju sa jajima“ na kojoj su profesorke i studentkinje ukazale na nereagovanje institucija na rodno nasilje, koje se neretko čuje i sa skupštinske govornice. Protesti su održani i u Nišu, Smederevu i Leskovcu (43).

Samo dva dana kasnije, u znak protesta što ih je voditeljka RTS-a „nazvala ruljom“ studenti su na 22 sata blokirali zgrade RTS-a i RTV-a. Ni ovi skupovi nisu prošli bez incidenata. Prilikom intervencije policije u Beogradu povređen je i policajac u civilu za čije povređivanje je, uprkos snimcima koji dokazuju suprotno, Aleksandar Vučić tvrdio je da ga je napala „strana boljševičkih plenu-maša“ (44, 45).

U međuvremenu, 9. marta, studenti su uputili „Pismo narodu Srbije“ u kojem su pozvali građane da se „samostalno organizuju po modelu neposredne demokratije – kroz zakonom predviđeno telo zbora građana“ i tako neposredno uključe u proces odlučivanja (46)

Pink, Informer, Prva, Studio B i Hepi su 13. marta emitovali snimak načinjen u prostorijama Pokreta slobodnih građana (PSG) u Novom Sadu, na kome se čuje kako grupa mladih članova PSG i neki

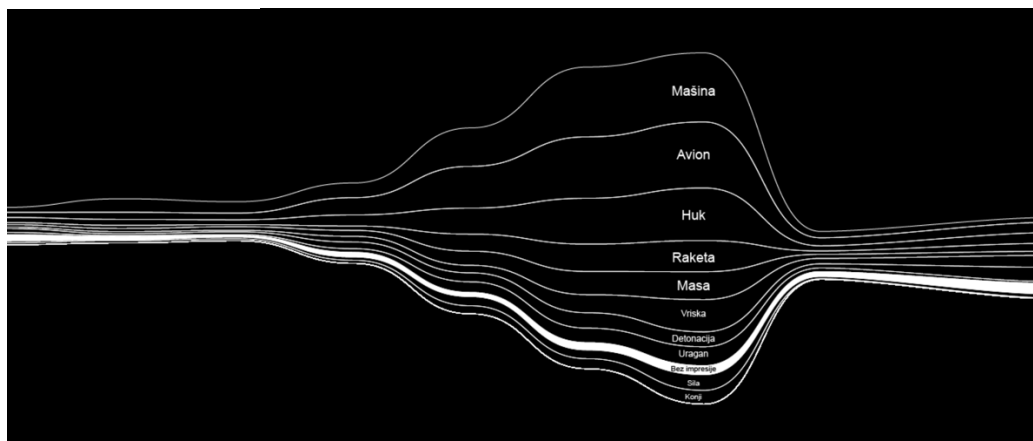
III U centralnom delu niškog skupa pročitao je „Studentski edikt“ – simbolični dokument koji ističe borbu za slobodu, pravdu i odgovornost države prema građanima

aktivisti organizacije „Stav” razgovaraju o akcijama koje bi se mogle preduzeti tokom predstojećeg protesta. Već sutradan privedeno je šest osoba koje su prisustvovalе ovom sastanku zbog postojanja osnova sumnje da su izvršili krivično delo pripremanje dela protiv ustavnog uređenja i bezbednosti Srbije, u vezi sa krivičnim delom pozivanje na nasilnu promenu ustavnog uređenja, a od iznetih stavova i planova ogradili su se i studenti u blokadi i PSG (47, 48, 49, 50). „Zbog postojanja osobitih okolnosti koje ukazuju da bi osumnjičeni boravkom na slobodi mogli ometati istragu uticajem na saizvršioce i druge osumnjičene, čija saslušanja tek predstoje”, kao i „opasnosti od ponavljanja krivičnog dela” sudija za prethodni postupak Višeg suda u Novom Sadu odredio je pritvor do 30 dana za šestoro privedenih kao i za šestoro aktivista koji su se u vreme emitovanja videa nalazili se van zemlje, odnosno u Dubrovniku, gde su učestvovali na tribini o studentskim protestima u Srbiji (51).

Najveći protest tokom 2025. održan je 15. marta u Beogradu. Iako je bilo planirano da se centralni program održi ispred Skupštine Srbije, zbog tenzija ispred kampa u kome su prethodno boravili „Studenti 2.0” koje su štitili policija i traktori, glavna bina je postavljena na Slaviji.

Ovaj skup je prekinut u 19.11, u vreme kada su okupljeni građani tišinom odavali poštu nastradalima u novosadskoj tragediji. Tada je, prema svedočenju prisutnih, odjeknuo „izuzetno jak i neprijatan zvuk” koji je među prisutnima izazvao paniku. Na društvenim mrežama i u medijima krenule su spekulacije da je policija upotrebila „zvučni top”, a u narednim danima oko 4.000 građana prijavilo

III Opis zvuka koji se čuo tokom odavanja počasti žrtvama. Ilustracija: zvuk.labs.rs (Vladan Joler i dr)

je različite fizičke i psihičke tegobe koje koreliraju sa ovim događajem. Do kraja meseca, predstavnici vlasti su u više navrata demantovali upotrebu zvučnog oružja. Isto je učinila i kompanija Dženezis (Genasys) koja proizvodi zvučne uređaje kakve poseduje i naša policija, dok su eksperti organizacije Iršot (Earshot) saopštili da neka vrsta soničnog oružja jeste korišćena tokom protesta (52, 53). Organizacije Beogradski centar za ljudska prava, Crta, FemPlatz, Građanske inicijative, Inicijativa za ekonomska i socijalna prava A11 i Komitet pravnika za ljudska prava – YUCOM su u ime 47 građana i građanki uputile podnesak Evropskom sudu za ljudska prava za izricanje privremenih mera Republici Srbiji povodom ovog događaja (54), a Sud je svoju odluku saopštio tek krajem aprila.

Šest dana nakon beogradskog protesta na Vojnomedicinskoj akademiji preminuo je devetnaestogodišnji mladić lečen u ovoj ustanovi, čime se broj žrtava pada nadstrešnice popeo na 16 (55).

U ovom mesecu i naše komšije zadesila je velika tragedija. U požaru koji je buknuo u diskoteci u Kočanima u Severnoj Makedoniji stradalo je 59, a povređeno više od 150 uglavnom mladih osoba, pri čemu su još tri podlegle povredama u nedeljama koje su usledile (56).

Novinari FakeNews Tagača su i tokom marta beležili dezinformacije vezane za blokade i proteste. Na samo tri portala, Informer, Alo i Novosti zabeležili su preko 800 manipulativnih i lažnih vesti, od kojih se 166 bavilo „dokazivanjem kako zvučni top nije korišćen na protestu održanom 15. marta“. Uprkos hiljadama svedočenja, vlasti i tabloidi tvrdili su da je posredi bila kolektivna panika, a zaprećeno je i da će se neproverene informacije tretirati i sankcionisati kao širenje panike. U već standardnom maniru, iznošene su lažne procene broja okupljenih, barem trostruko niže od realnog broja. U pokušaju da umanje i broj učesnika niškog protesta, tabloidi su smanjili Trg kralja Milana za više hiljada kvadratnih metara. Tabloidi su lagali da demonstranti podržavaju OVK, da se među studentima u blokadi širi šuga, kao i da jedan kanadski influenser „pljuje po Srbiji“ za 6.000 dolara. Predsednik Srbije obmanuo je javnost da su policajca Lazara Bačića napali „boljševički plenumaši“, iako se na snimku jasno videlo da ga je tokom blokade RTS-a povredio kolega. Na kraju meseca relativizovan je napad nožem na deka-

III U požaru koji je buknuo u diskoteci u Kočanima u Severnoj Makedoniji stradalo je 59, a povređeno više od 150 uglavnom mladih osoba, pri čemu su još tri podlegle povredama u nedeljama koje su usledile. Ilustracija: Vikipedija

nicu Filozofskog fakulteta u Nišu Nataliju Jovanović koja je meseci-
ma bila na meti negativne kampanje ([57](#), [58](#), [59](#), [60](#), [61](#)). Najčitaniji
tekst Tragača tokom marta bila je šira analiza u kojoj smo otkrili da
su Alo, Informer i Novosti „šampioni manipulisanja“ o studentskim
blokadama i protestima ([62](#)).

APRIL

III 3. aprila se
grupa od 80
studenata iz
Novog Sada
zaputila na
biciklističku turu
do Strazbura.
Vozili su oko
1400 kilometara
kroz Mađarsku,
Slovačku,
Austriju,
Nemačku i
Francusku, da bi
u Strazbur stigli
15. aprila

Kako bi skrenuli pažnju evropskih institucija na „kontinuirano kršenje ljudskih prava u Srbiji i duboko ukorenjenu sistemsku korupciju“, 3. aprila se grupa od 80 studenata iz Novog Sada zaputila na biciklističku turu do Strazbura. Vozili su oko 1400 kilometara kroz Mađarsku, Slovačku, Austriju, Nemačku i Francusku, da bi u Strazbur stigli 15. aprila, gde su ih dočekali građani i predstavnici grada. Sutradan su obišli Savet Evrope, Evropski sud za ljudska prava i Evropski parlament, gde su predali pisma upućena ovim institucijama i francuskom predsedniku Emanuelu Makronu ([63](#), [64](#)).

Početkom aprila, studenti u blokadi objavljuju i dva nova zahteva. Prvi, da se sprovede detaljna istraga nadležnih organa radi utvrđivanja svih okolnosti i odgovornosti u vezi sa pojavom koja je izazvala strah i paniku 15. marta 2025. godine u 19.11 duž Ulice kralja Milana, tokom mirnog protesta i 15 minuta tišine u znak sećanja na tragično nastradale u Novom Sadu. Drugi zahtev odnosio se na utvrđivanje odgovornosti zbog zakonskih i etičkih propusta tokom posete nastradalima u požaru u Kočanima koji se leče na odeljenju za intenzivnu negu Urgentnog centra Univerzitetskog kliničkog centra Srbije ([65](#)).

Aktivistima grupe „Stav“ koji se terete za krivično delo napad na ustavno uređenje, koji su se od sredine marta nalazili u Hrvatskoj, u odsustvu je određen pritvor od mesec dana i za njima je raspisana poternica ([60](#)). Za šestoro uhapšenih produžen je pritvor za još 30 dana ([66](#)).

Sredinom meseca, povodom osnivanja Pokreta za narod i državu, u Beogradu je od 11. do 13. aprila održan skup „Ne damo Srbiju“. Centralni skup na kojem je predsednik Srbije Aleksandar

Vučić izneo zahteve građana okupljenih u ovaj pokret održan je 12. aprila. Od nadležnih institucija i organa zatražio je da obezbede poštovanje Ustava, bezbednost građana, odgovornost za nasilje nad mirnim demonstrantima, slobodu obrazovanja, zaštitu državnih institucija i javnog reda, i na kraju poručio da će se mirno i uporno boriti dok svi zahtevi ne budu ispunjeni (67).

Istog dana, na protestu „Sloboda vlada čaršijom“ u Novom Pazaru, studenti su ponovili četiri zahteva sa početka protesta i dodali im još dva – razmatranje slučaja mladog Pazarca Ernada Bakana koji je nastradao u saobraćajnoj nesreći u Beogradu 2019. godine, kao i uvođenje prinudne uprave na Državnom univerzitetu u Novom Pazaru (68).

Nezadovoljni izveštavanjem o studentskim protestima studenti i građani su 14. aprila blokirali zgrade RTS-a u Beogradu, u Takovskoj i Aberdarevoj ulici i na Košutnjaku, kao i zgradu RTV-a na Mišeluku sa zahtevom da se raspiše javni poziv za nove članove Saveta Regulatornog tela za elektronske medije. (69). Dva dana kasnije, akcijom žandarmerije završena je blokada RTV-a (70), dok su se sa blokade RTS-a studenti povukli 28. aprila, nakon što je Odbor za kulturu i informisanje raspisao novi konkurs za izbor članova Saveta REM-a (71).

Buran je bio i 16. april. Skupština Srbije je izabrala novu Vladu Srbije, na čelu sa Đurom Macutom (72), a u Kraljevu je održan

protest „Pumpaj, pumpaj, Ibar vodo“. Na skupu u Kraljevu, spisku zahteva dodat je i onaj kojim se traži razrešenje gradonačelnika Kraljeva Predraga Terzića zbog uvreda koje je uputio studentima na društvenim mrežama, i njegovo javno izvinjenje (73).

Pet studentkinja i 16 studenata krenulo je 25. aprila iz Novog Sada na štafetni ultramaraton do Brisela (67). Do kraja aprila pretrčali su Hrvatsku i stigli do Beča (74).

Najvažniji događaj van naših granica bila je smrt poglavara Rimokatoličke crkve pape Franje. Preminuo je 21. aprila u 88. godini života, a sahranjen u Bazilici Santa Marija Mađore u Vatikanu 26. aprila 2025. godine (75).

III Tvrdnju da je Novak Đoković donirao bicikle za „Turu do Strazbura za Tragač demantovali novosadski studenti-biciklisti koji su organizovali turu i poručili da imaju sve što im je potrebno zahvaljujući donacijama građana i dijaspore

Tokom aprila, tabloidni mediji su manipulirali i širili dezinformacije kako bi delegitimizovali studentske proteste i akcije. Ključne strategije manipulisanja u aprilu uključivale su lažne najave „terorističkih akcija“, manipulativno proglašavanje uhapšenih pojedinaca za „vođe blokadera“, kao i delegitimizaciju „Ture do Strazbura“. Tabloidi i predstavnici vlasti nazivali su bicikliste „lažnim“ i „folirantima“, tvrdili da ih sve vreme prevozi kombi, te je takav poduhvat neostvarljiv za amatere. Iste optužbe pratile su i štafetne ultramaratonce, koji su do Brisela trčali i preko Hrvatske, uz navode da su se „odrekli ćirilice“, da vređaju patrijarha Porfirija i – ponovo – da obmanjuju građane, tj. da se voze, a ne trče. Tabloidi su takođe pokušali da zastavu bošnjačke nacionalne manjine predstavljaju kao simbol secesionizma. Nakon što je dekan novosadskog DIF-a napadnut ispred zgrade fakulteta, tabloidi neosnovano navode da su postojali pokušaji da ga „zakolju“ i „razapnu“ (76, 77, 78, 79, 80). Najčitanija Tragačeva analiza bavila se tvrdnjom da je Novak Đoković donirao bicikle za „Turu do Strazbura“. Ovu tvrdnju su za Tragač demantovali novosadski studenti-biciklisti koji su organizovali turu i poručili da imaju sve što im je potrebno zahvaljujući donacijama građana i dijaspore (81).

MAJ

Više od pet meseci nakon početka blokada i formulisanja zahteva, studenti visokoškolskih ustanova su 5. maja objavili zahtev za „momentalno raspuštanje Narodne skupštine i raspisivanje vanrednih parlamentarnih izbora u skladu sa članom 109 Ustava Republike Srbije“ (82). Iako je studentsku inicijativu podržalo više udruženja, organizacija i političkih partija (83, 84), odgovor vlasti je do kraja meseca ostao neodređen (85).

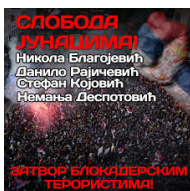
Dan pobeđe nad fašizmom obeležen je zvanično, ali i protestom koji je održan u Loznici (86). Maturanti i studenti iz Aranđelovca organizovali su protest 12. maja (87).

Studenti maratonci stigli su u Brisel 12. maja. Na svom putu pretrčali su Hrvatsku, Sloveniju, Austriju, Nemačku, Francusku i Luksemburg. Trodnevna poseta studenata Briselu započela je simboličkom akcijom ispred Evropskog parlamenta, čime su odali počast nastradalima u Novom Sadu, a potom su sastali sa evropskim zvaničnicima u Evropskom parlamentu i predstavnicima drugih evropskih institucija i organizacija sa kojima su razgovarali o situaciji u Srbiji i svojim zahtevima (88, 89).

Dok su maratonci trčali prema Briselu, u Novom Sadu je Više tužilaštvo podiglo optužni predlog protiv dvanaest osoba, optužujući ih za pripremanje dela protiv ustavnog uređenja i bezbednosti Srbije, kao i za krivično delo napad na ustavno uređenje i pozivanje na nasilnu promenu ustavnog uređenja. Za šestoro okrivljenih koji se nalaze u pritvoru podnet je predlog sudu da im produži pritvor, dok je za šestoro koji su nedostupni policiji predloženo da se sudi u odsustvu (90). Već sutradan, Vanpretresno veće Višeg suda u Novom Sadu jednoglasno je donelo rešenje kojim je za 30 dana produžen pritvor okrivljenima (91). Nakon ove odluke, optužena Marija Vasić stupila je u štrajk glađu i žeđu, a građani i studenti započeli su proteste ispred zgrade suda (92, 93). Petog dana blokade zajedničkim saopštenjem oglasili su se Apelacioni i Viši sud u Novom Sadu u kojem navode kako je zbog blokade zgrade onemogućen rad svih pravosudnih organa, te da su sudovi i tužilaštva sprečeni da postupaju po predmetima iz svoje nadležnosti (94). Nakon što su studenti „garantovali nesmetan ulazak u zgradu“ (95) Apelacioni sud u No-

III Studenti maratonci stigli su u Brisel 12. maja. Na svom putu pretrčali su Hrvatsku, Sloveniju, Austriju, Nemačku, Francusku i Luksemburg.

III Objava
„Sloboda
junacima“ sa
Instagram
naloga
Aleksandra
Vučića, kojom se
pruža podrška
nasilnicima

vom Sadu je 20. maja obavestio javnost da su žalbe branilaca okrivljenih primljene, a potom i odluku da je uvažena žalba za troje okrivljenih (Marija Vasić, Lado Jovović, Lazar Dinić), kojom se ukida pritvor i određuje mera zabrane napuštanja stana sa elektronskim nadzorom, dok je u odnosu na okrivljene (Mladen Cvijetić, Srđan Đurić, Davor Stefanović) ukinuo rešenje Višeg suda u Novom Sadu i predmet vratio prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje (96). U ponovljenom postupku Vanpretresno veće Višeg suda u Novom Sadu jednoglasno je donelo rešenje kojim se trojici aktivista produžava pritvor za 30 dana (97). Ovu odluku preinačio je Apelacioni sud 28. maja i odredio im meru zabrane napuštanja stana (98).

Reagujući na blokade suda i određivanje kućnog pritvora za aktiviste PGS-a i Stava, Miloš Vučević je najavio da će pozvati simpatizere i građane na blokadu tog suda sve dok se iz pritvora ne puste četvorica aktivista SNS-a koji se sumnjiče da su fizički napali studente u Novom Sadu krajem januara. Ovu ideju podržao je i Aleksandar Vučić (99) i krunisao je objavom „Sloboda junacima“ (100). Iako je Viši sud odbio žalbu da se ovoj četvorci ukine pritvor (101), vrh SNS-a je odustao od blokade sudova (102).

Osim protesta ispred zgrade novosadskog suda, subotički studenti organizovali su protest 17. maja na kojem je ponovljen zahtev za raspisivanje izbora (103). Do kraja meseca održani su protesti u Čacku, Zaječaru i Šapcu (104, 105, 106). Paralelno sa protestima u organizaciji studenata i građana Pokret za narod i državu je sredinom meseca organizovao Svenarodni sabor u Nišu. Sa centralnog skupa, 17. maja, Aleksandar Vučić je poručio da je upravo u tom gradu okončana obojena revolucija (107).

Među najvažnijim događajima iz sveta bio je izbor novog poglavara Rimokatoličke crkve – Amerikanca Roberta Prevosta, koji je uzeo ime papa Lav XIV (108). Obeleženo je i 80 godina od završetka Drugog svetskog rata. U mnogim evropskim gradovima održane su svečanosti 8. maja (109), dok je 9. maja u Moskvi održana Parada pobede kojoj je prisustvovao i predsednik Srbije Aleksandar Vučić (110).

I tokom maja FakeNews tragač je pratio izveštavanje tabloida Informer, Alo i Novosti o protestima i zabeležio sve češće nazivanje studenata „teroristima“ i „fašistima“, uz paralelno održavanje

teze koju je izneo Aleksandar Vučić da su nasilnici iz redova SNS-a, koji su pretukli studente krajem januara, zapravo „junaci“. Izveštavajući o prvomajskom protestu u Beogradu, tabloidi ponovo trostruko umanjuju broj okupljenih. Kroz čitav niz lažnih i manipulativnih vesti gradila se teza o studentskom pokretu kao antisrpskom: plasirane su optužbe da se studenti dive NDH ideologiji, da gaze srpsku zastavu u Studentskom kulturnom centru i da se obučavaju u Sarajevu za antidržavno delovanje. Prisustvo grupe studenata iz Srbije na sednici Evropskog parlamenta motivisalo je tabloide da izveštavaju o njima kao o izdajnicima koji se „klanjaju ustašama“ i „pljuju po svojoj zemlji“. Navodi se da bi studenti „ljubili cipele i samom Hitleru ako treba“, kao i da postoji „tajna veza između blokadera i ustaša“ ([111](#), [112](#), [113](#), [114](#), [115](#), [116](#)).

Analiza Tragača koja je tokom maja izazvala najviše interesovanja među čitaocima odnosila se na, verovatno, najpopularniji kviz u Srbiji – Sлагalicu. Naime, nekoliko tabloidnih portala prenelo je fotografiju ekrana iz prve igre kviza, po kojoj je emisija i dobila naziv, a u kojoj takmičari slažu najdužu reč od ponuđenih 12 slova. Slova su bila poređana tako da navodno formiraju poruku „Đilas lopove“ (odnosno „Ćilas lopove“). Naslovi poput „I SLAGALICA ZNA Đilas lopove među slovima u popularnoj igri (VIDEO)“ osvanuli su na više sajtova. Međutim, ispostavilo se da su i fotografija i video snimak na kojima se tvrdnje zasnivaju – montaža sa Instagram profila „milanm_vb“ ([117](#)).

III Fotošopirani i pravi skrinšot izdanja Sлагalice u kojem se navodno pojavila kombinacija slova „Đilas lopove“

III Student Miloš Pavlović, koji se u javnosti identifikuje kao vođa grupe Studenti 2.0, kao i dvojica njegovih kolega, napadnuti su 4. juna u blizini Studentskog grada u Beogradu

Prvog dana juna održani su protesti u preko 30 gradova u Srbiji, pri čemu je ponovljen zahtev za održavanje vanrednih parlamentarnih izbora ([118](#)). Do 26. juna ukupan broj održanih protesta i zborova premašio je 6000 ([119](#)).

Nakon više od četiri meseca u pritvoru, Žalbeno veće Višeg suda u Novom Sadu je 2. juna ukinulo pritvor Stefanu Kojoviću, Nikoli Blagojeviću i Danilu Rajičeviću protiv kojih se vodio krivični postupak zbog januarskog napada na studente kod prostorija SNS-a, dok je okrivljenom Nemanji Despotoviću pritvor zamenjen merom zabrane napuštanja stana uz primenu elektronskog nadzora ([120](#)).

Student Miloš Pavlović, koji se u javnosti identifikuje kao vođa grupe Studenti 2.0, kao i dvojica njegovih kolega, napadnuti su 4. juna u blizini Studentskog grada u Beogradu. Već sutradan MUP se oglasio saopštenjem u kome navode da su pripadnici ovog ministarstva identifikovali i uhapsili šest osoba zbog sumnje da su izvršili ovaj napad ([121](#), [122](#)).

U prvoj polovini juna održani su i lokalni izbori u Kosjeriću i Zaječaru. U oba mesta lista „Ne damo Srbiju – Aleksandar Vučić“ osvojila je najveći broj glasova. Nakon što je odlukom Višeg suda u Užicu poništeno glasanje na jednom biračkom mestu u Kosjeriću, glasanje je ponovljeno, ali ovo nije dovelo do promene u broju osvojenih mandata ([123](#), [124](#)).

Studenti okupljeni pod inicijativom „Studenti u blokadi“ pozvali su 14. juna građane na veliki Vidovdanski protest ([125](#)), najavljen za 28. jun. I Pokret za narod i državu najavio je da će za Vidovdan održati skup u Beogradu na kojem će predstaviti ovaj pokret, ali se od ove ideje odustalo već posle nekoliko dana ([126](#), [127](#)). Studenti u blokadi su 24. juna objavili „Ultimatum“ Vladi Republike Srbije „da u skladu sa čl. 109 Ustava RS uputi obrazloženi predlog predsedniku Republike Srbije za raspuštanje Narodne skupštine, sa ciljem raspisivanja vanrednih parlamentarnih izbora do 21 čas 28. juna 2025. godine“, te „da apeluje na Ministarstvo unutrašnjih poslova da do 21 čas 28. juna 2025. godine u skladu sa čl. 18 Zakona o javnom

okupljanju, a koji se odnosi na čl. 8 istog Zakona, prekinu navodno prijavljenji skup u Pionirskom parku i Ulici Trg Nikole Pašića“ (128).

Dva dana pre najavljenog skupa, 26. juna, uhapšeno šest osoba osumnjičenih da su izvršili „pripremanje dela protiv ustavnog uređenja i bezbednosti Srbije, u vezi sa krivičnim delom pozivanje na nasilnu promenu ustavnog uređenja“. U zvaničnom saopštenju nadležnih organa navodi se da postoje osnovi sumnje da su pojedini osumnjičeni 21. juna 2025. godine u jednom hotelu u Kraljevu održali sastanak na kojem su, prema navodima tužilaštva, planirali nasilnu promenu vlasti u Republici Srbiji. Kako je istaknuto, dogovarali su napade na državne institucije i medije, upotrebu vatrenog oružja i nasilne akcije protiv policije, a u vezi sa tim, prilikom hapšenja jednog od osumnjičenih (I. M.) pronađen je pištolj sa obrisanim serijskim brojem i municijom (129). Isto delo stavljeno je na teret i studentu Stefanu Tomiću, koji je prema navodima iz saopštenja Višeg javnog tužilaštva u Beogradu u WhatsApp grupi čija je svrha razmena informacija i planiranje protesta, „objavio fotografije na kojima je rukom ispisano da – povodom predstojećeg protesta zakanog za 28. jun u Beogradu, na Vidovdan – treba izvršiti nasilan upad i potom blokadu državnih institucija Republičke izborne komisije, Ustavnog suda, Višeg javnog tužilaštva u Beogradu, zgrade Ra-

dio-televizije Srbije, kao i privatnih medijskih kuća *Pink* i *Informer*, a sve u nameri da se silom promeni ustavno uređenje Republike Srbije i da se svrgnu najviši organi vlasti i njihovi predstavnici“ (130). U specijalnoj emisiji koja je iste večeri prikazana na televizijama *Informer*, *Pink*, *Prva*, *Hepi*, *B92* i *Studio B* emitovani su snimci razgovora uhapšenih Ivana Matovića i Srđana Gajovića, „tajno snimljeni razgovor sa plenuma“ Elektrotehničkog fakulteta, Filološkog fakulteta i Građevinskog fakulteta u Beogradu, kao i fotografije objava iz WhatsApp grupe koje su bile povod za hapšenje Stefana Tomića (131).

III Poruka
Vidovdanskog
protesta
završena je
rečima: „Mi vam
nećemo reći šta
da radite. Ne
zato što ne
znamo, već zato
što vi sami
znate. I zato što
demokratija
nalaže da narod
treba da bira.
Vođeni savešću i
rodoljubivošću
uzmite slobodu
u svoje ruke.
Verujemo u vas.
Imate zeleno
svetlo“

Na Vidovdan, 28. juna, ispred Pionirskog parka održano je „Književno popodne“ u organizaciji „Studenata koji žele da uče“. Na konferenciji za medije koja je bila deo ovog programa Miloš Pavlović je izjavio da su studenti uspeali u svojoj borbi, najavivši povratak na fakultete i ispitne rokove (132). S druge strane, program Centralnog skupa u organizaciji studenata u blokadi počeo je u 19 časova na Slaviji. Skup je počeo odavanjem pošte za 16 žrtava pada nadstrešnice na Železničkoj stanici u Novom Sadu, a zatim su se na postavljenoj bini smenjivali studenti, glumci, sportisti, akademski radnici, veterani i aktivisti. Zajednička nit svih govora bila je isticanje da su studenti svoju borbu vodili nenasilno, dosledno i dostojanstveno. Govornici su naglašavali da su zahtevi studenata prevazišli okvire univerziteta i da je protest prerastao u širi društveni pokret. Poručeno je da je cilj očuvanje javnog interesa, demokratije i institucija, bez stranačke pripadnosti. U 21.45 sa centralne bine emitovana je poruka koja počinje rečima: „Narode Srbije, vreme je isteklo, ali ne nama. Od ovog trenutka ovo više nije studentski protest. Ostajemo ovde kao građani“. U poruci je ponovljen zahtev za raspisivanje izbora, a poruka je završena rečima: „Mi vam nećemo reći šta da radite. Ne zato što ne znamo, već zato što vi sami znate. I zato što demokratija nalaže da narod treba da bira. Vođeni savešću i rodoljubivošću uzmite slobodu u svoje ruke. Verujemo u vas. Imate zeleno svetlo“ (132).

Ubrzo potom dolazi do sukoba između građana koji su se zaputili ka Skupštini Srbije i Pionirskom parku i policije koja je razdvajala zone skupova koji su se odvijali na ove dve lokacije. Prvi sukob dogodio se na uglu ulica Kneza Miloša i Krunske, a potom i

kod Londona i u Bulevaru kralja Aleksandra ([133](#), [134](#)). Sutradan je ministar unutrašnjih poslova Ivica Dačić saopštio da je tokom ovih sukoba povređeno 48 policajaca i 22 građana, dok je ukupno privedeno 77 osoba, od kojih je 38 zadržano u pritvoru ([135](#)).

Kao odgovor na ova hapšenja, studenti Poljoprivrednog fakulteta blokirali centar Zemuna ([136](#)), a do kraja juna blokade su organizovane u Beogradu, Novom Sadu, Nišu, Kragujevcu, Čačku, Pančevu, Šapcu, Užicu, Zaječaru, Smederevu, Lazarevcu, Obrenovcu, Subotici, Valjevu, Vršcu, Velikoj Plani, Bačkoj Palanci, Bajinoj Bašti, Staroj Pazovi, Indiji, Gornjem Milanovcu, Vrbasu, Zrenjaninu, Malom Zvorniku, Kuli, Apatinu, Požarevcu, Aranđelovcu, Rumi, Sremskoj Mitrovici i Kraljevu ([137](#)).

Svi ovi događaji bili su praćeni talasom dezinformacija. Tabloidi su, po ustaljenom obrascu, drastično umanjili procenu broja okupljenih na protestu u Beogradu. Pred proteste je plasiran lažni „plan za uništenje Srbije kroz četiri tačke“, koji navodno predviđa proglašenje Srba za „genocidni narod“, priznanje Kosova i ukidanje Republike Srpske. Pored toga, plasirana je netačna informacija da se rektor Đokić nije pojavio na sastanku sa premijerom Macutom, iako on zapravo nije ni bio pozvan na taj sastanak ([138](#), [139](#), [140](#), [141](#), [142](#), [143](#)).

III U najčitanijoj
junskoj analizi
demantovali smo
tvrdnje
profesorke dr
Valentine Arsić
Arsenijević da je
rešenje krize u
visokom
obrazovanju u
Sloveniji rešeno
otpuštanjem
profesora pre
dvadesetak
godina

Najčitanija analiza Tragača iz juna demantovala je vest Informera, koji je na osnovu tvrdnji profesorke dr Valentine Arsić

Arsenijević tvrdio da je rešenje krize u visokom obrazovanju ispisi-
vanje „blokadera“ i otpuštanje profesora, kao što je navodno ura-
đeno u Sloveniji pre dvadesetak godina. Međutim, u razgovoru sa
Visokoškolskim sindikatom Slovenije Tragač je utvrdio da se takav
događaj nikada nije desio. „Ovo što je izjavila profesorka Medicin-
skog fakulteta je čista lažna vest“, izjavio je za Tragač dr Gorazd
Kovačić, Visokoškolskog sindikata Slovenije i profesoru Filozofskog
fakulteta Univerziteta u Ljubljani (144).

JUL

P rva polovina jula protekla je u znaku blokada i barikada uli-
ca širom Srbije (145). Početkom jula u Beogradu je održan
veliki skup protiv policijske brutalnosti koji je okupio brojne
studente, profesore i građane (146). Neposredno nakon toga usledila
je odluka predsednika Aleksandra Vučića da pomiluje četvoricu na-
silnika iz redova Srpske napredne stranke osuđenih za napad na
studente u Novom Sadu, što je izazvalo snažne reakcije i dodatno
podstaklo talas nezadovoljstva, ali i snažniji odgovor policije i nova
hapšenja učesnika protesta. U začaranom krugu, u danima koji su
sledili, u više gradova organizovani su protesti i okupljanja u kojima

je beležen veći broj incidenata, a policija sprovodila nova hapšenja (147, 148).

Sredinom meseca Užice je postalo središte građanskih okupljanja. U centru ovog grada je 13. jula održan protest pod parolom „Srbijo, Užice te zove – devet sati za devet uhapšenih“. Već sutradan sudsko veće Osnovnog suda u Užicu ukinulo je pritvor za sedmoricu uhapšenih, dok je dvojici Užičana određena mera kućnog pritvora (149, 150).

U drugoj polovini jula pažnju privukla je i manifestacija „Kampus – zona slobode“, otvoren u kampusu Univerziteta u Novom Sadu. Studenti-organizatori najavili su ga kao „prostor otvorenog dijaloga, umetnosti i borbe za dostojanstvo i osnovna ljudska prava“ (151).

Situacija se ponovo zaoštrila krajem meseca. Na Državnom univerzitetu u Novom Pazaru maskirano obezbeđenje nasilno je izbacilo studente koji blokirali ovaj fakultet, nakon čega su usledili protesti koji su kulminirali sukobom policije i građana (152). Istog dana, tokom protesta podrške u Kraljevu, demonstranti su napadnuti šmrkom iz prostorija lokalnog odbora Srpske napredne stranke (153). I nakon ovih protesta privedeno je više osoba (155).

I poslednji dan jula je završen protestima – u Beogradu je održan skup pod nazivom „Pređi na našu stranu“ na kome je i Greta Tunberg „podržala lokalnu borbu za slobodu, protiv korupcije i protiv iskorišćavanja prirodnih dobara“, u Šapcu protest protiv iskopavanja litijuma (ali i protestna šetnja pristalica SNS-a), a u Užicu, Novom Pazaru i Novom Sadu okupljanja u kojima je izražen protest zbog pritvora uhapšenima (156).

Osim političkih dešavanja zabeleženi su i drugi značajni događaji. Početkom jula jug Srbije zahvatili su požari koji su uništili na stotine kuća i poljoprivrednih objekata, a izgorelo je oko 100 hektara oranica i preko 800 hektara šume (157). I dok je kod nas gorelo, u centralnom Teksasu usled obilnih padavina došlo je do bujičnog izlivanja reka koje je odnelo 135 života (158).

Talas dezinformacija registrovan tokom jula bio je usmeren na umanjivanje i kompromitovanje studentskih protesta i građanskog aktivizma. Tabloidi su proteste etiketirali terminima poput „kontejner revolucija“ i „genocid revolucija“, uz tvrdnje da se njima

III U drugoj polovini jula pažnju privukla je i manifestacija „Kampus – zona slobode“, otvoren u kampusu UNS. Studenti-organizatori najavili su ga kao „prostor otvorenog dijaloga, umetnosti i borbe za dostojanstvo i osnovna ljudska prava“

III Iako su mediji poput Informera najavljivali da 2025. neće biti poskupljenja struje, do poskupljenja je ipak došlo na jesen

navodno pokušava nametnuti kolektivna krivica Srbima, kao i širenje potpuno neutemeljenih narativa o secesiji Zemuna i navodnoj ulozi rektora Đokića u „osmišljavanju plenuma“. Kada su se pojavili podaci istraživačke agencije Sprint Insight koji pokazuju veću podršku studentskoj listi od vladajuće koalicije, mediji su tu agenciju napali i proglasili „nepostojećom“. Takođe se u medijima naklonjenim vlasti pogrešno tvrdilo da su blokade vodeći uzrok pada stranih investicija, dok su niški profesori lažno optuženi za plaćeno organizovanje protesta, uprkos dokazima da je reč o aktivnostima solidarne podrške prosvetarima ([159](#)).

Među Tragačevim analizama, najviše pažnje čitalaca privukao je tekst koji se bavio ekonomijom, tačnije propalom najavom medija poput Informera da „ove godine neće biti poskupljenja struje“. Analiza je pokazala da, prema izveštaju Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) i priloženoj programskoj izjavi najviših srpskih zvaničnika, ipak postoji planirano povećanje tarifa za električnu energiju od 7% do oktobra ([160](#)). Najava je, ispostaviće se, i ostvarena.

AVGUST

Avgust je počeo komemorativnim šetnjama i okupljanjima građana u više gradova Srbije na kojima je obeleženo devet meseci od pada nadstrešnice u Novom Sadu ([161](#)). Istog dana uhapšeni su bivši ministar građevinarstva Tomislav Momirović i još deset osoba u okviru istrage o finansijskim malverzacijama tokom rekonstrukcije železničke stanice u Novom Sadu ([162](#)).

Predsednik Srbije Aleksandar Vučić je 4. avgusta pomilovao Milicu Stojanović, koja je krajem januara automobilom udarila studentkinju tokom blokade na Novom Beogradu, što je izazvalo reakcije javnosti i medija ([163](#)). Tokom tog dana i u narednim danima nastavili su se protesti u gradovima Srbije, uključujući Suboticu ([164](#)), Novi Sad ([165](#)), Kragujevac ([166](#)), Beograd ([167](#)), Niš i Čačak ([168](#)).

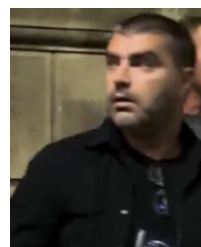
Proteste koji su održani 12. i 13. avgusta okarakterisao je veći broj incidenata u kojima su se sukobili učesnici protesta i pristalice SNS-a. Na protestima u Vrbasu i Bačkoj Palanci izostala je reak-

cija policije, a u incidentima je povređeno preko 70 osoba, od kojih je 16 policajaca (169). Usledili su protesti ispred prostorijs SNS-a u Novom Sadu, Beogradu, Pančevu, Zrenjaninu, Kraljevu, Kragujevcu, Kruševcu, Gornjem Milanovcu, Smederevu, Jagodini, Subotici... U Novom Sadu sukob se dogodio ispred stranačkih prostorijs u Stražilovskoj ulici i na Bulevaru oslobođenja – iz pravca prostorijs SNS ka građanima su ispaljivana pirotehnička sredstva, a građani su uzvraćali raznim predmetima, ruinirajući stranačke prostorijs (170). Tokom ovog incidenta, procenjujući da je ugrožen njegov i život njegovih kolega koji su bili na zadatku obezbeđenja jednog lica, zastavnik Vladimir Brkušanin pripadnik „Kobri“ Vladimir Brkušanin pucao je u vazduh (171). Na Novom Beogradu, policija je suzavcem i topovskim udarima potisnula nekoliko stotina demonstranata koji su krenuli ka prostorijsama SNS-a (172). U Pančevu su okupljeni građani probili policijski kordon u blizini prostorijs SNS-a (173). Tokom ovih događaja povređeno je najmanje 70 građana, 27 policajaca i sedam pripadnika vojske (174).

Protesti, u kojima je policija sve češće primenjivala silu kako bi „obezbedila javni red“, nastavljaju se i narednih dana. Sve češće su registrovana svedočanstva o policijskoj brutalnosti, uključujući postupanje policije prema okupljenim građanima u Valjevu (175) i prema studentkinji Nikolini Sindelić koja je svedočila kako je Marko Kričak, komandant Jedinice za obezbeđenje određenih ličnosti i objekata (JZO) „šamarao i udarao joj glavu o zid“ i pretio silovanjem (176). MUP je negirao njene tvrdnje (177), a pravni zastupnik Nikoline Sindelić podneo je krivičnu prijavu protiv Marka Krička (178).

Do kraja meseca javnost je ostala uskraćena za informaciju koliko je ukupno privedenih građana na ovim protestima, za šta se terete, i koliko je povređeno i građana i policajaca (179). Protesti su se nastavili, a 22. avgusta Aleksandar Vučić je pozvao studente u blokadi na debatu pred kamerama. Studenti su ovaj predlog odbili (180).

Krajem avgusta prekinuta je blokada Filozofskog fakulteta u Novom Sadu, nakon što je dekan sa grupom profesora ušao na fakultet i zamenio brave (181). U večernjim časovima se ispred fakulteta u znak protesta okupio veći broj građana, a policija je poti-

III Studentkinja Nikolina Sindelić svedočila je kako je Marko Kričak, komandant Jedinice za obezbeđenje određenih ličnosti i objekata (JZO) „šamarao i udarao joj glavu o zid“ i pretio silovanjem

skujući okupljene građane koristila „sredstva prinude“ (182), prema pisanju medija biber sprej i topovske udare (183).

Istovremeno, u našem komšiluku, u Bosni i Hercegovini došlo je do produbljivanja političke krize. Apelaciono odeljenje Suda Bosne i Hercegovine potvrdilo je presudu kojom je predsednik Republike Srpske Milorad Dodik osuđen na godinu dana zatvora i šest godina zabrane političkog delovanja zbog nepoštovanja odluka visokog predstavnika u BiH Kristijana Šmita. Mandat predsednika Republike Srpske Milorada Dodika automatski je prestao, a Centralna izborna komisija BiH raspisala je prevremene izbore za 23. novembar. Sredinom avgusta ostavku je podneo i premijer Republike Srpske Radovan Višković. Paralelno s tim, za 25. oktobar najavljen je referendum o prihvatanju presude, koji Dodik opisuje kao „ozbiljno zagrevanje“ za eventualni referendum o nezavisnosti (184). Referendum nije održan.

Najvažniji događaj van granica naše zemlje bio je sastanak Trampa i Putina na Aljasci, koji je uprkos velikim očekivanjima završen bez konkretnih dogovora o okončanju rata u Ukrajini (185). Tokom avgusta tabloidi su intenzivirali kampanju dezinformacija i manipulacija usmerenih protiv demonstranata, opozicije i nezavis-

nih medija. Hapšenje ministra Tomislava Momirovića i deset osoba predstavljeno je kao „udar na srpski narod“ i „tužilački državni udar“, čime je nastavljen napad na Tužilaštvo za organizovani kriminal i specijalnog tužioca Mladena Nenadića. Mediji su fabrikovali izjave i kojima su pokušavali da diskredituju javne ličnosti, poput politikologa Bobana Stojanovića, te koristili godišnjicu „Oluje“ za političke obračune. Demonstranti su prikazivani kao separatisti i „mrzitelji srpske zastave“, dok su protesti u više gradova opisivani kao pokušaj izazivanja građanskog rata. U izveštavanju o neredima tabloidi su prikrivali policijsku brutalnost, diskreditovali svedoke poput Nikoline Sindelić i optuživali medije, posebno N1, za podsticanje nasilja ([186](#)).

Najčitaniiji tekst objavljen na FakeNews tragaču tokom avgusta bavio se tabloidnim tvrdnjama da su se na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu navodno održavali „sektaški obredi“. Kao „dokaz“ za tu tvrdnju objavljena je fotografija na kojoj se vide velika lupa i mrtvački sanduk. U stvarnosti, reč je o rekvizitima za studentske proteste: lupa je bila deo akcije ‘Potraga za rektorom’, dok je sanduk ostao neiskorišćen rekvizit iz performansa koji je trebalo da simbolično prikaže glasanje pokojnika u Srbiji ([187](#)).

III Kao dokaz da se na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu izvode „sektaški obredi“ Informer je iskoristio sliku sa protestnim rekvizitima

SEPTEMBAR

U septembru su okupljanja kojima je obeleženo deset meseci od novosadske tragedije predvodili srednjoškolci. Pod sloganom „Srednjoškolci pamte“, održani su skupovi u Beogradu, Novom Sadu, Kruševcu, Leskovcu, Kragujevcu, Subotici. Nakon komemorativne šetnje u Novom Sadu policija je intervenisala kod Fakulteta sporta i fizičkog vaspitanja. Prema zvaničnom saopštenju, policija je intervenisala kako bi sprečila nasilni ulazak u zgradu Fakulteta, dok su mediji i svedoci izveštavali o nesrazmernoj primeni sile na okupljene građane ([188](#)).

Početak septembra ujedno je bio i početak školske godine, a obeležile su ga razrešenja i otkazi direktora i nastavnika u više osnovnih i srednjih škola u Srbiji. U znak protesta štrajkovali su zaposleni, učenici bojkotovali nastavu i okupljali roditelji i građani Pete

III Na poziv studenata u blokadi fakulteta u Novom Sadu, kao reakcija na dešavanja ispred Filozofskog fakulteta i DIF-a, 5. septembra u Novom Sadu održan je protest „Srbijo, da li se čujemo?“

beogradske gimnazije, OŠ „Pavle Savić“, OŠ „Đuro Strugar“ u Beogradu, Prve niške gimnazije „Stevan Sremac, zrenjaninskih osnovnih škola, Politehničke škole u Subotici, Gimnazije „Jovan Jovanović Zmaj“ u Novom Sadu ([189](#), [190](#), [191](#), [192](#), [193](#)).

Na poziv studenata u blokadi fakulteta u Novom Sadu, kao reakcija na dešavanja ispred Filozofskog fakulteta i DIF-a, 5. septembra u Novom Sadu održan je protest „Srbijo, da li se čujemo?“. Neposredno nakon obraćanja na protestu, okupljeni su se na poziv studenata uputili ka Filozofskom fakultetu, a MUP je izdao saopštenje u kojem se navodi da učesnici neprijavljenog skupa u Novom Sadu imaju nameru da napadnu policiju ([194](#)). Ubrzo potom, ispred Filozofskog fakulteta došlo je do incidenata, policija je reagovala potiskujući demonstrante u nekoliko pravaca, a ispaljena je i velika količina suzavca ([195](#), [196](#)). Studenti u blokadi Prirodno-matematičkog fakulteta u Novom Sadu su nekoliko dana kasnije objavili rezultate analize koja navodno potvrđuje kako je tokom ove intervencije policija koristila CN suzavac ([197](#)). MUP je demantovao ove tvrdnje ([198](#)).

U septembru je održan i 24. Beogradski Prajd u okviru kojeg je umesto tradicionalne bučne proslave organizovana protestna šetnja ([199](#)). Protestovali su i poljoprivrednici iz Vojvodine zbog neispunjenih ranijih zahteva o gorivu, kreditima, berzi i dugovima prema Penzijsko-invalidskom fondu ([200](#)). U periodu koji je usledio u većem broju gradova u Srbiji održavani su skupovi „Građani protiv blokada“ u organizaciji Centra za društvenu stabilnost i kontraskupova građana koji su im se protivili ([201](#), [202](#)).

Vojna parada „Snaga jedinstva“ održana je u Beogradu 20. septembra. Na ovoj paradi učestvovalo je oko 10.000 učesnika, a prisustvovalo joj je više od 47.000 građana – osim onih koji su se okupili na poziv studenata i koje su policija i žandarmerija sprečila da se pridruže okupljenima ispred Palate Srbije ([203](#), [204](#), [205](#)).

Među značajnim događajima u inostranstvu tokom septembra izdvojili su se sledeći: u Nepal je pala vlada posle nasilnih demonstracija koje je predvodila „Generacija Z“ zbog vladine odluke da blokira društvene mreže ([206](#)); Čarli Kirk, desničarski aktivista i blizak saradnik američkog predsednika Donalda Trampa, ubijen je na skupu u Juti ([207](#)); u Portugalu je 16 osoba izgubilo život kada je

III U Nepal je pala vlada posle nasilnih demonstracija koje je predvodila „generacija Z“

140 godina stara uspinjača Glorija, jedna od glavnih turističkih atrakcija u Lisabonu, iskočila iz šina (208).

Kada su u pitanju dezinformacije, tokom septembra su naročito bile prisutne manipulacije brojem učesnika na javnim skupovima. Ministarstvo unutrašnjih poslova i provladini mediji iznosili su uvećane procene, neretko višestruko veće od stvarnog broja, dok su nezavisni posmatrači i organizacije poput Arhiva javnih skupova ukazivali na nepostojanje jasnih kriterijuma za prebrojavanje i na nelogičnosti u zvaničnim izveštajima. Tabloidi su unapred najavljivali masovne mitinge sa stotinama hiljada učesnika na više lokacija, iako je bio očigledan manji obim okupljanja, što je doprinelo stvaranju iskrivljene slike o stepenu podrške vlasti i obimu građanskih protesta (209).

Najčitanija analiza Tragača bavila se netačnim tvrdnjama domaćih tabloida da je Donald Tramp tokom sahrane desničarskog aktiviste Čarlija Kirka uputio „istorijsku podršku“ Srbiji u borbi protiv „pokušaja obojene revolucije“. Tramp u svom govoru nijednom nije pomenuo Srbiju, ali su tabloidi njegove kritike američke levice predstavili kao izraz podrške našoj zemlji, stvarajući potpuno izmišljen kontekst (210).

III Tabloidi su naveli da je Tramp tokom sahrane desničarskog aktiviste Čarlija Kirka uputio „istorijsku podršku“ Srbiji u borbi protiv „pokušaja obojene revolucije“, iako on Srbiju nijednom nije pomenuo

OKTOBAR

Jedanaest meseci od novosadske tragedije obeleženo je komemorativnim skupovima u Novom Sadu (211), Beogradu, Kragujevcu, Nišu, Novom Pazaru, Subotici, Kraljevu, Zaječaru i drugim mestima (212). Na ovim skupovima najavljen je novi skup u kojim će biti obeležena godišnjica nesreće u Novom Sadu (213).

Sredinom meseca, 11. novembra, uoči izbora koji su se održavali na Kosovu i Metohiji, i studenti u blokadi i Centar za društvenu stabilnost organizovali su skupove podrške Srbima sa ovih prostora. Protestna šetnja u organizaciji studenata u blokadi održana je u Beogradu (214). Protesne šetnje u organizaciji Centra za društvenu stabilnost najavio je lično predsednik Srbije Aleksandar Vučić, dok je informacije o tome da su održane na 183 lokacije i da im je prisustvovalo 167.800 građana objavilo Ministarstvo unutrašnjih

poslova (215). Dva dana kasnije, 13. novembra, učenici Pete beogradske gimnazije ponovo su blokirali ovu školu tražeći smenu direktorke, vraćanje otpuštenih nastavnika, formiranje Školskog odbora i izbor novog direktora iz kolektiva gimnazije (216).

Od 14. do 20. oktobra pažnju javnosti zaokupio je slučaj studentkinje Poljoprivrednog fakulteta. Studenti u blokadi ovog fakulteta objavili su hitno saopštenje u kome navode da je njihova koleginica bila izložena fizičkom i psihičkom zlostavljanju od strane pripadnika Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srbije, a svoje navode potkrepljuju fotografijama studentkinje i lekarskim nalazima (217). MUP i ministar Dačić u različitim saopštenjima su demantovali iznete navode (218, 219, 220), otkrivajući pritom i identitet studentkinje. Poslednji put MUP se oglasio 20. oktobra saopštenjem u kom se navodi kako je sama studentkinja A. P. demantovala sve navode iz objave studenata (221). Na ovo saopštenje studenti su odgovorili objavom u kojoj su ponovo hronološki opisali događaje, predstavili dokaze i zatražili istragu unutrašnje kontrole MUP-a i angažovanje tužilaštva (222). Treće javno tužilaštvo u Beogradu je pokrenulo istragu (223), o čijim rezultatima do kraja godine javnost nije bila obaveštena.

U istom periodu započela je i štafetna šetnja studenata Državnog univerziteta u Novom Pazaru s ciljem da 1. novembra prisustvuju komemorativnom skupu u Novom Sadu. Ubrzo posle njih, peške i biciklima sa istim ciljem krenuli su i studenti iz Čačka, Vršca, Subotice, Niša, i Beograda (224).

III Studenti iz čitave Srbije krenuli su peške ka Bulevaru Jaše Tomića u Novom Sadu, a pratili su ih – osim pobunjenih građana – i predvidljive manipulacije državnih tabloida i državnih zvaničnika

Nastavljeni su i protesti. U Beogradu su 18. oktobra protestovali umetnici Narodnog pozorišta na Trgu Republike, dok su studenti u blokadi Fakulteta političkih nauka Univerziteta u Beogradu i zbor građana naselja Braće Jerković organizovali protest ispred sedišta televizije Informer nakon što je glavni urednik ovog medija žrtve pada nadstrešnice nazvao „šatro žrtvama“. U Novom Sadu organizovan je „Marš slobode“, a u Kraljevu skup prosvetnih radnika (225). Do kraja meseca, na poziv prosvetara, okupili su se i građani Novog Sada (226), dok su „protiv blokada“ održani skupovi u Požarevcu, Kraljevu i Vranju (227).

Između skupova i kontraskupova, 22. oktobra, sedamdesetogodišnji Vladan Anđelković je ispred Skupštine Srbije hicima iz pištolja ranio Milana Bogdanovića koji je boravio u šatorskom naselju, a uz to je izazvao i požar u kojem je izgoreo jedan od šatora. Iako je predsednik Srbije, Aleksandar Vučić ocenio da se radi o „užasnom terorističkom napadu“ (228), Više javno tužilaštvo je „privremeno“ okvalifikovalo ovo delo kao ubistvo u pokušaju u sticaju sa krivičnim delom nedozvoljeno držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija i krivičnim delom izazivanje opšte opasnosti (229).

Poslednjeg dana oktobra uhapšen je opozicioni odbornik Miša Bačulov zbog sumnje da je sa još jednom osobom dogovarao „da bude otrovan, za šta bi optužili predsednika Republike Srbije i aktuelne državne vlasti, a što bi, prema njihovom mišljenju, za rezultat imalo omasovljenje protesta koji je zakazan za 1. novembar u Novom Sadu, izazivanje velikih nereda, koji bi potom doveli do državnog udara i nasilne promene vlasti u Republici Srbiji“ (230). Poslanik SNS-a Uglješa Mrdić započeo je štrajk glađu ispred Skupštine, tražeći da tužilaštvo uhapsi Nebojšu Bojovića i Milutina Miloševića zbog navodne odgovornosti za pad nadstrešnice u Novom Sadu (231). Uz to, organizovan je doček za sve studente i građane koji su šetali do Novog Sada kako bi prisustvovali obeležavanju godišnjice novosadske tragedije (232).

Uporedo sa protestima, 9. oktobra, posle osam odlaganja, zvanično su stupile na snagu američke sankcije Naftnoj industriji Srbije zbog većinskog ruskog vlasništva u ovoj kompaniji (233). Krajem oktobra Evropski parlament usvojio je rezoluciju pod na-

III Vučić u poseti
Milanu
Bogdanoviću,
kojeg je u
Ćacilendu ranio
Vladan Anđelković
Fotografija:
buducnostsrbiyeav

III Krajem oktobra Evropski parlament usvojio je rezoluciju pod nazivom „Polarizacija i pojačana represija u Srbiji, godinu dana nakon novosadske tragedije“

III Gotovo 20 domaćih portala prenelo je dezinformaciju da je Savet EU zabranio tranzit ruskog gasa kroz EU i treće zemlje

zivom „Polarizacija i pojačana represija u Srbiji, godinu dana nakon novosadske tragedije“. U njoj se izražava podrška pravu studenata i građana u Srbiji na mirno protestovanje, oštro se osuđuje talas nasilja, zastrašivanja i masovnih hapšenja, te se navodi da je političko rukovodstvo Srbije odgovorno za jačanje represije, širenje kulture nasilja i podrivanje demokratskih institucija u zemlji ([234](#)).

Tokom oktobra u provladinim medijima nizale su se dezinformacije usmerene na urušavanje kredibiliteta građanskih protesta i studentskog pokreta. Tabloidi su veštački smanjivali broj učesnika i opisivali demonstrante kao nasilne ekstremiste, naročito studente iz Novog Pazara, ponavljajući već ranije plasirane tvrdnje da oni „proglašavaju Srbe genocidnim narodom“ i da ne učestvuju istinski u protestnim marševima. Vladana Anđelkovića, koji je uhapšen zbog pucnjave ispred Skupštine, prikazivali su kao „ustašu“ i predstavljali dokaze njegove navodne saradnje sa stranim tajnim službama i premijerom Hrvatske Andrejom Plenkovićem. Ispostavilo se da su „dokazi“ koji su kružili internetom nosili tragove AI manipulacije. Paralelno s tim, urednik Informera Dragan J. Vučićević pokušao je da lansira teoriju zavere o padu nadstrešnice, tvrdeći da se u vreme nesreće na nadstrešnici u Novom Sadu pojavio „čudan uređaj“, iako je utvrđeno da on tamo stoji godinama. Pojedini političari su ovu tragediju dodatno dramatisovali, nazivajući je „sabotažom“ ili čak „terorističkim aktom“. U danima pred komemoraciju 1. novembra provladini mediji širili su zabrinutost zbog mogućeg nasilja, dok su organizatori ponavljali da skup ima miran i memorijalni karakter ([235](#)).

Najviše pažnje čitalaca privukla je analiza Tragača o dezinformaciji da je Savet Evropske unije navodno zabranio tranzit ruskog gasa kroz EU u treće zemlje. Ovu netačnu tvrdnju prenelo je gotovo 20 domaćih portala, a na svom Instagram nalogu plasirala ju je i ministarka rudarstva i energetike Dubravka Đedović Handanović. Tragač je, međutim, od zvaničnika Saveta EU dobio potvrdu da se „postepeno ukidanje i zabrana predviđena stavom Saveta ne odnose na tranzitne procedure“ ([236](#)).

NOVEMBAR

Prvog dana novembra održan je veliki skup u Novom Sadu na kome su desetine hiljada građana odale poštu stradalima u padu nadstrešnice na Železničkoj stanici. Manji skupovi održani su i u Nišu i Beogradu (237). Sutradan, 2. novembra, ispred Skupštine Srbije u Beogradu, započela je štrajk glađu Dijana Hrka, majka stradalog Stefana Hrke. Zahtevala je pravdu i odgovornost za pad nadstrešnice pod kojom je nastradao njen sin i još 15 osoba, puštanje na slobodu svih studenata uhapšenih tokom protesta i raspisivanje vanrednih izbora (238). U znak podrške, ispred Skupštine su počeli da se okupljaju građani, da bi u večernjim satima došlo do incidenata između ove grupe i grupe građana okupljene u „Ćacilendu“. Intervenisala je i policija, uhapšeno je više građana, a među njima i bivši košarkaš Vladimir Štimac „zbog postojanja osnovanog sumnje“ da je pozivao na nasilnu promenu ustavnog uređenja i podstrekivao učesnike neprijavljenog skupa da izvrše napad na učesnike drugog prijavljenog skupa, zatim na policijske službenike, kao i na nasilno svrgavanje nosilaca najviših državnih funkcija (239, 240). Dva dana kasnije je saslušan i pušten na slobodu (241), da bi potom Viši sud u Beogradu delimično usvojio žalbu Višeg javnog tužilaštva i Štimcu izrekao meru zabrane prisustva svim javnim skupovima (242).

Ispred skupštinskog zdanja, 5. novembra, okupljeni u šatorskom naselju uz podršku svojih pristalica, svečano su dočekali grupu Srba sa Kosova i Metohije koji su pešačili na najavljeni skup u Novom Sadu protiv blokada i u „znak podrške državi Srbiji i predsedniku Aleksandru Vučiću“ (243).

Par dana kasnije, unutar skupštinskog zdanja, poslanici Skupštine Srbije usvojili su leks specijalis za Generalštab (244).

Od 10. novembra štrajk glađu započeli su i autoprevoznik Milomir Jaćimović i njegov sin, sa zahtevom da mu se vozila vrate i da se ponište izrečene kazne. Jaćimović je naveo da su mu svi autobusi oduzeti zbog podrške građanskim i studentskim protestima, da još nisu vraćeni i da su neki poslati na tehnički pregled, dok su drugi upućeni na navodnu proveru Interpola (245). Iste večeri nakon hitne hospitalizacije Uglješa Mrdić prekinuo je svoj štrajk

III Prvog novembra održan je veliki komemorativni skup u Novom Sadu povodom godišnjice pada nadstrešnice

gladu (246). Nakon tri dana, od štrajka je odustao maloletni sin Milomira Jaćimovića (247). Dijana Hrka je štrajkovala gladu 16 dana (248).

III Nakon što je Dijana Hrka, posle 16 dana, prekinula štrajk gladu, Informer je ponovo počeo da glumi empatiju i savezništvo, „braneći“ Hрку od „blokadera“ i „političkih zloupotreba“, iako je tokom štrajka predano radio na tome da je ocrni

Nakon sudskog veštačenja, 17. novembra Jaćimoviću je vraćen jedan od oduzetih autobusa, koji je Jaćimović potom parkirao ispred zgrade Banovine u Novom Sadu. Policija je u večernjim časovima „uklonila“ nepropisno parkirani autobus, a potisnula je i građane koji su to pokušavali da spreče. Na navode medija o prekomernoj upotrebi sile prilikom intervencije policije (249) MUP je (opet) izdao saopštenje u kome se navodi da su postupali isključivo u skladu sa zakonom i ovlašćenjima (250). Narednog dana Jaćimović je prekinuo štrajk gladu (251), a isto veče ponovo je priveden Miša Bačulov kome je Viši sud u Beogradu odredio pritvor do 30 dana da, kako se navodi, ne bi ponovio krivično delo koje mu je prethodno stavljeno na teret (252).

Učenici Pete beogradske gimnazije izglasali su prekid blokade 17. novembra, i umesto da krenu na nastavu u svojoj školi, nastava je organizovana u dve škole u opštini Savski venac. Problemi na relaciji Ministarstvo–direktorka–roditelji su se nastavili, a učenici su se u svoju matičnu školu vratili tek mesec dana kasnije (253).

Do kraja meseca, studenti su u Beogradu i Nišu protestom su obeležili godišnjicu napada na studente FDU od kojeg su počele blokade fakulteta (254). U Novom Sadu, na zahtev branilaca, odložen je najavljeni početak suđenja dvanaestorici studenata i aktivista

PSG-a i STAV-a zbog optužbi za rušenje ustavnog poretka (255), a održani su i lokalni izbori u Minoici, Sečnju i Negotinu, na kojima su učestvovali i liste koje su podržali studenti. Uz brojne neregularnosti SNS je odneo pobjedu u sve tri opštine (256).

Tabloidni mediji su sistematski relativizovali građansku solidarnost i mirno odavanje počta žrtvama, dok su istovremeno plasirali netačne ili selektivne podatke o broju okupljenih. Kroz propagandni okvir o „dva lica Srbije“ vlast je glorifikovana, a protesti, studenti i ožalošćene porodice predstavljeni su kao politički instrumentalizovani ili ekstremistički akteri. Dezinformacijama, teorijama zavere i ličnim diskreditacijama, naročito usmerenim na Dijanu Hrku i Milomira Jaćimovića, mediji su pokušali da delegitimišu protest i obesmisle zahteve za utvrđivanje odgovornosti (257).

Novembar je u regionu obeležen teškim tragedijama i političkim preokretima: požar u Domu penzionera u Tuzli odneo ukupno 17 života (258), dok je u Kočanima počelo suđenje odgovornima za katastrofalni požar u diskoteci „Puls“, u kojem su poginule 63 osobe, a više od 200 povređeno (259). Kraj meseca protekao je u znaku politike, jer je na prevremenim predsedničkim izborima u Republici Srpskoj pobjedu odneo Siniša Karan, kandidat SNSD-a (260).

Vijetnam i Filipini bili su pogođeni snažnim tropskim ciklonima i monsunskim kišama, pri čemu je posebno razoran bio tajfun Kalmaegi koji je prvo teško pogodio centralne Filipine, gde je poginulo preko 126 ljudi, a stotine hiljada bilo evakuisano i raseljeno (261), a zatim i centralni Vijetnam, gde je u poplavama koje su usledile nastradalo najmanje 90 ljudi (262). Krajem novembra, u požaru koji je zahvatio sedam nebodera u stambenom kompleksu u Hongkongu, stradalo je najmanje 128 osoba, a očekuje se da će konačan broj biti i veći (263).

Najčitanija Tragačeva analiza u novembru bavila se dezinformacijom da su svi, ili barem većina, studentskih naloga na društvenoj mreži Iks navodno kreirani u Hrvatskoj i da se njima upravlja iz te zemlje. Ovu tvrdnju su širili brojni mediji, ali i javne ličnosti i političari, pozivajući se na podatke dostupne kroz novu Iks opciju „o ovom nalogu“. Ipak, analiza je pokazala da je većina naloga studenta u blokadi otvorena putem Eplove prodavnice aplikacija registrovane u Srbiji, dok je manji broj registrovan preko prodavnice u

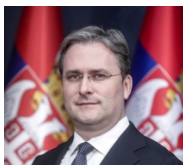
III U novembru je plasirana dezinformacija da su svi, ili bar većina, studentskih naloga na mreži Iks kreirani u Hrvatskoj i da se njima upravlja iz te zemlje

Hrvatskoj, što su neki pogrešno tumačili kao dokaz o „upravljanju iz inostranstva“, iako ti podaci ne ukazuju na stvarnu lokaciju sa koje se naložima upravlja ([264](#)).

DECEMBAR

III U Novom Pazaru je 21. decembra održan protest „Ili mi ili oni“, u znak podrške studentima i profesorima Državnog univerziteta u Novom Pazaru

III Tužilaštvo za organizovani kriminal podiglo je optužni predlog protiv Nikole Selakovića u vezi sa nezakonitim skidanjem statusa kulturnog dobra sa zgrada Generalštaba

Protesti nisu izostali ni u poslednjem mesecu 2025. godine. Građani i studenti protestovali su 13. decembra u Novom Sadu ([265](#)) i Bačkoj Palanci ([266](#)), a 21. decembra i u Novom Pazaru, gde je iskazana podrška studentima i profesorima Državnog univerziteta u Novom Pazaru, uz protestnu šetnju i komemorativnu tišinu ([267](#)).

U istom periodu, 15. decembra Tužilaštvo za organizovani kriminal podiglo je optužni predlog protiv Nikole Selakovića i još tri osobe u vezi sa nezakonitim skidanjem statusa kulturnog dobra sa zgrada Generalštaba ([268](#)), dok je 17. decembra objavljeno da je kompanija Affinity Partners povukla planirani građevinski projekat u Beogradu ([269](#)).

Sam kraj godine obeležila je akcija prikupljanja potpisa građana koju su organizovali studenti kako bi se „dodatno povezali“ sa građanima. Tokom ove akcije prikupljeno je 393.045 potpisa ([270](#)). Istog dana Predsednik Vučić obratio se okupljenima u tzv. Čacilendu i tom prilikom najavio vanredne izbore u narednoj godini, ali i da će šatori ispred Skupštine biti uklonjeni. Tokom noći između 28. i 29. decembra uklonjeni su šatori i postavljeni novogodišnji štandovi ([271](#)).

Kao i prethodnih meseci, ove događaje su domaći tabloidi propratili dezinformacijama i senzacionalističkim narativima. Početkom meseca tvrdili su da je studentski pokret „raspao sistem“ i da su sukobi u njemu „totalni rat dve struje“. Najave velikog protesta 28. decembra tabloidi su predstavljali kao pretnju „haosom i nasiljem“, a skup u Novom Pazaru su opisivali kao „propali“ i navodno povezan sa ekstremistima, bez ijednog dokaza.

Čak i prikupljanje potpisa u okviru akcije „Zajedno raspisujemo pobjedu“ tabloidi su prikazivali kao pokušaj izazivanja „ulica punih krvi“, dok su bizarne provokacije, poput performansa pečenja

praseta u Beogradu, bez osnova pripisivali studentima. U svim slučajevima, njihove tvrdnje bile su senzacionalističke i neutemeljene, često suprotstavljene stvarnim događajima koji su protekli mirno i bez većih incidenata.

Sredinom decembra iz sveta su stizale pretežno negativne vesti. Dana 13. decembra zabeležene su katastrofalne poplave i klizišta na Sumatri, u kojima je stradalo više od hiljadu ljudi (272), dok su Tajland i Kambodža nastavili oružane sukobe uprkos najavama o postignutom primirju (273). Dan kasnije, 14. decembra, bujične poplave u Maroku, nakon višegodišnje suše, odnele su najmanje 14 života i povredile više desetina ljudi (274). Istog dana, u Australiji u terorističkom napadu koji se odigrao na plaži Bondi tokom obeležavanja jevrejskog praznika Hanuka, ubijeno je 15 osoba (275).

Najčitania analiza Tragača tokom decembra odnosila se na popularni „drevni slovenski horoskop“ o kom je, samo tokom prošle godine, pisalo barem deset medija. Ispostavilo se da je horoskop – za koji mediji tvrde da su ga koristili „naši preci“ i da je jedan od najtačnijih zodijskih znakova – ipak izmišljotina novijeg datuma. Najranija pominjanja ovog horoskopa našli smo u ruskim izvorima objavljenim devedesetih godina prošlog veka, a stručnjaci za slovensku mitologiju sa kojima smo razgovarali slažu se u oceni da se radi o izmišljenoj tradiciji (276).

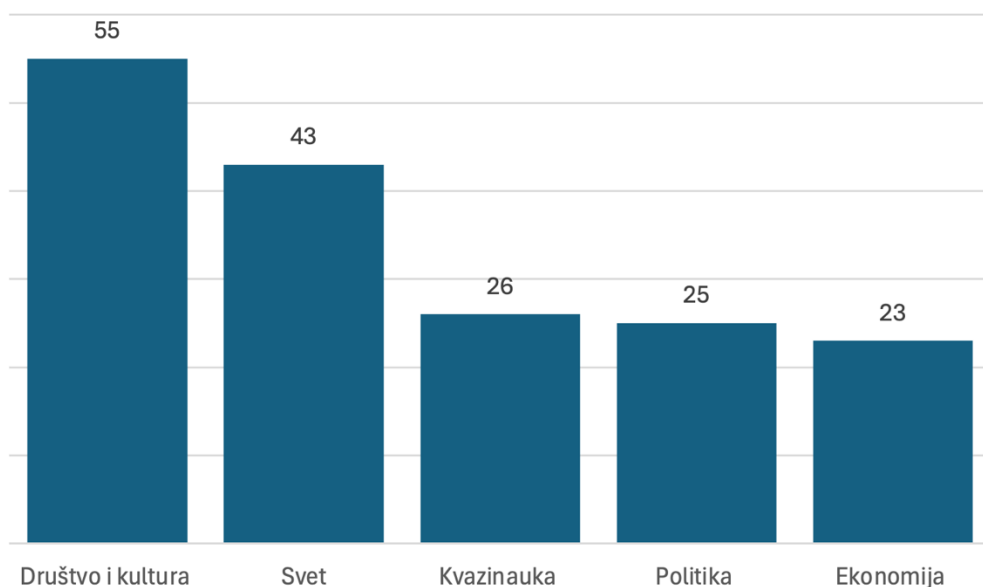

III U akciji „Zajedno raspisujemo pobjedu“ studenti su krajem decembra za jedan dan prikupili skoro 400.000 potpisa

TEMATSKI I GEOGRAFSKI OPSEG DEZINFORMACIJA

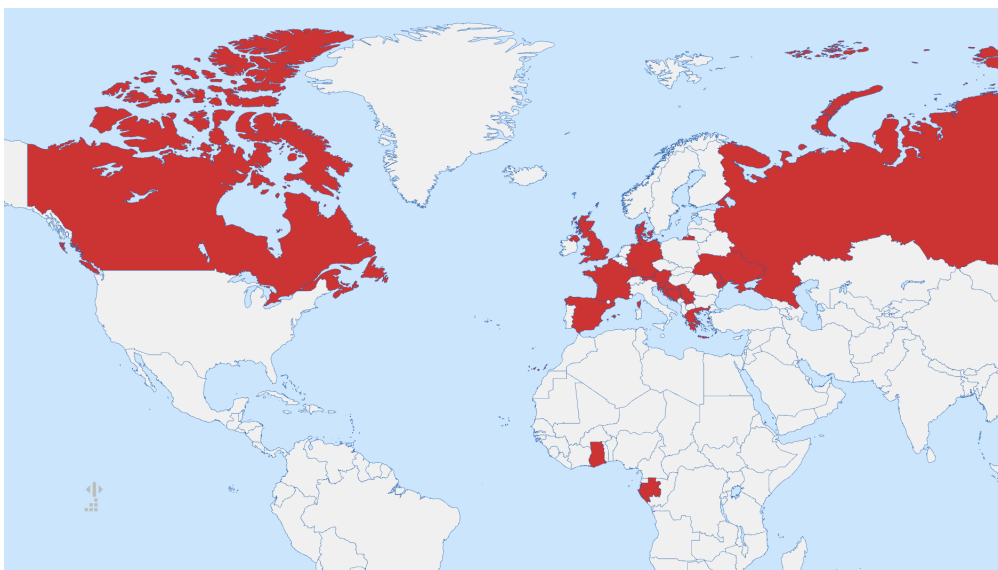
Za razliku od prethodnih godina, kada su dezinformacije najčešće dolazile iz rubrike „Svet“, u 2025. godini najzastupljenija tematska kategorija bila je „Društvo i kultura“. U ovoj kategoriji najčešće smo beležili dezinformacije vezane za aktore aktuelnih društvenih i političkih dešavanja, koje su detektovane dezinformacije nastojale su da diskredituju aktore ili im povećaju ugled. Tako su tabloidi, između ostalog, [Milu Pajić pogrešno smestili u Maticu srpsku](#) tokom protestnog događaja koji je pratio obeleža-

vanje Savindana i identifikovali kao [urednicu emisije na RTV-u](#), profesora [Vladana Kuzmanovića izbacili iz Ekspertske radne grupe Beogradskog Univerziteta](#), [Bojana Cvejića kandidovali za Savet REM-a](#), a [profesorku Jelenu Kleut okrivili za pad Univerziteta u Novom Sadu na Šangajskoj listi](#).

Nakon dezinformacija svrstanih u rubriku „Društvo i kultura“, po učestalosti slede one iz rubrike „Svet“, zatim kvazinauke, iz političkog života, i na kraju ekonomije.

Korišćenjem sistema tagovanja zemalja na koje se lažni narativi odnose, ili koje su barem pomenute u njima (kao primer, dokaz ili ilustracija), mapirali smo lokacije povezane sa širenjem dezinformacija. Očekivano, Srbija se najčešće pojavljuje u ovim narativima, dok je broj dezinformacija koje se mogu povezati sa drugim zemljama ove godine bio znatno manji u odnosu na prethodne godine. Najčešće tagovane lokacije u 2025. godini bile su Francuska, Hrvatska, Danska i Velika Britanija.

Period prepun neizvesnosti, tenzija i sukoba bio je, očekivano, idealan za širenje manipulacija i lažnih vesti. Čitaoci su prepoznali Tragač kao tim koji će u takvim okolnostima dati sve od sebe da nepristrasno i pravovremeno dođe do tačnih informacija. Sa zadovoljstvom možemo reći da je ovo naša najuspešnija godina na društvenim mrežama, posebno na Instagramu i Tiktoku, gde su mnoge naše objave stizale do desetina hiljada korisnika. Hvala vam na poverenju – ne uzimamo ga olako i trudićemo se da ga vrednim radom zadržimo i u 2026. godini. |||||

Prilog:
Rang lista medija

#	medij	broj detektovanih dezinformacija
1	Informer	38
2	Alo	24
3	Večernje novosti	21
4	B92	14
5	Pink	14
6	24sedam	14
7	NS Uživo	11
8	Kurir	10
9	Politika	8
10	Dnevnik	7
11	Republika	6
12	Srpski telegraf	6
13	Lajk	5
14	Novosti	5
15	Srbija danas	5
16	Vaseljenska	5
17	Glas javnosti	4
18	Mondo	4
19	RTV	4
20	Blic	3
21	Borba.me	3
22	Euronews	3
23	Glas zapadne Srbije	3
24	K1	3
25	N1	3
26	Novosadska TV	3
27	ATV BL	2
28	BBC na srpskom	2
29	Benčmark	2
30	Direktno	2
31	Espresso	2

32	Najnovije vesti.info	2
33	Nacionalist	2
34	Newsmax Balkans	2
35	Ognjilo	2
36	Radio Beograd 1	2
37	Red TV	2
38	RTV Pančevo	2
39	RTS	2
40	Serbian news media	2
41	Vojvodina uživo	2
42	021	1
43	Afera	1
44	Altervista	1
45	Bonitet.com	1
46	Centar za društvenu stabilnost	1
47	Danas	1
48	Gradske info	1
49	Iskra	1
50	Jugpress	1
51	Kompas.info	1
52	Kruševac grad	1
53	Luftika	1
54	NajŽena	1
55	Nezavisne novine	1
56	NIN	1
57	Nova	1
58	Objektiv	1
59	Portal 083	1
60	Pravda Balkan	1
61	RT Balkan	1
62	Serbian times	1
63	Sportal	1
64	Sportske	1
65	Sputnjik	1
66	Srbija istok info	1
67	Srbin info	1
68	Sremske vesti	1

69	Srpski glas	1
70	Tanjug	1
71	Telegraf	1
72	Televizija Leskovac	1
73	Trebinje lajv	1
74	TV Prva	1
75	Udarna vest	1
76	Volim Podgoricu	1
77	Vreme	1
78	Glas Šumadije	1
79	Glas zapadne Srbije	1

FAKE NEWS

tragač

